

Allmännyttans innovationslabb

Resultat och rekommendationer

Innehåll

SAMMANFATTNING	6
Fyra labb	6
Vad är innovativt?	7
Resultat	8
Framgångsfaktorer	8
Slutsatser från följeforskningen	9
Rekommendationer.....	10
 LÄRDOMAR OCH FRAMGÅNGSFAKTORE	11
Bostadsbolagets roll i områdessatsningar.....	11
Hyresgästföreningens roll i områdessatsningar	11
Vikten av partnerskap och gemensam målbild.....	12
Arbeta långsiktigt	12
Lägg tid på att bygga goda relationer	13
Vikten av en lokal processledare.....	13
Marknadsför verksamheten	14
Arbeta med människor och inte för människor.....	14
Uppmuntra ideella krafter	15
Nätverk och erfarenhetsutbyte	15
Våga prova nya saker – men backa om det blir fel	16
 Framgångsfaktorer i korthet på de olika innovationslabben.....	17
Framgångsfaktorer ämnesvis för Vinnovaprojektets olika temaområden	18
 INNOVATIONSLABBENS AKTIVITETER OCH RESULTAT	19
Bakgrund.....	19
Projektet.....	19
Förutsättningar.....	20
Urval.....	20
Verksamheten i innovationslabben	21
Länkar till samtliga allmänna dagboksinlägg om Allmännyttans innovationslabb	29

INNOVATIONSLABBET I RANNEBERGEN I GÖTEBORG.....	32
Bakgrund.....	32
Behov.....	32
Mål.....	33
Måluppfyllelse.....	33
Fortsättningen – hur tar labbet erfarenheterna vidare?	34
Aktiviteter och dagboksinslägg.....	34
Länkar till samtliga dagboksinslägg om innovationslabbet i Rannebergen	39
 INNOVATIONSLABBET BIS – BODEN I SAMVERKAN	 41
Bakgrund.....	41
Behov.....	41
Mål.....	42
Måluppfyllelse.....	42
Fortsättningen – hur tar labbet erfarenheterna vidare?	43
Aktiviteter och dagboksinslägg.....	43
Länkar till samtliga dagboksinslägg om innovationslabbet i Boden	46
 INNOVATIONSLABBET I LINA HAGE I SÖDERTÄLJE	 48
Bakgrund.....	48
Behov.....	48
Mål.....	49
Måluppfyllelse.....	49
Fortsättningen – hur tar labbet erfarenheterna vidare?	49
Aktiviteter och dagboksinslägg.....	50
Länkar till samtliga dagboksinslägg om innovationslabbet i Södertälje.....	55
 INNOVATIONSLABBET I PORTALEN I NORRKÖPING.....	 57
Bakgrund.....	57
Behov.....	57
Mål.....	58
Måluppfyllelse.....	58
Fortsättningen – hur tar labbet erfarenheterna vidare?	58
Aktiviteter och dagboksinslägg.....	59
Länkar till samtliga dagboksinslägg om innovationslabbet i Norrköping	63

METODER, ARBETSSÄTT OCH VERKTYG	64
ÖVERGRIPANDE MOT BOSTADSSEGREGATION	64
Allmännyttig verkstad	64
Dagboksmetoden – Share stories	64
Community Art	65
Integrationskör	66
Fokus på mat.....	67
MINSKAD BROTTSLIGHET.....	68
Ungdomscafé	68
Deep Talk	68
ÖKAD SAMHÄLLSSERVICE.....	70
Mötesplats som katalysator.....	70
Samverkansavtal med föreningar	71
Community organizing – lokal organisering och processledning	72
FÖRBÄTTRADE SKOLRESULTAT.....	73
Läslandet	73
Lokal feriejobbsmodell – Unga områdesutvecklare	73
MINSKAD ARBETSLÖSHET	75
Förberedande kurs i språk och i arbetslivskunskap	75
Livet i Sverige.....	76
”Sommar för kvinnor”	76
Svenska med baby.....	77
Företagsskola	78
Metod för strukturerat utvecklingssamtal	79

Sammanfattning

Med stöd från innovationsmyndigheten Vinnova har Allmännyttans innovationslabb under 2018–2019 utformat metoder och verktyg för bostadsbolag och andra som vill bidra till en positiv samhällsutveckling och motverka segregation.

Fyra så kallade innovationslabb eller experimentverkstäder har genomförts runt om i Sverige. Där har metoder, verktyg och modeller från andra bostadsbolag och bostadsområden testats och vidareutvecklats.

Projektets övergripande mål svarade mot fyra av de fokusområden som Vinnova och regeringen identifierat som centrala när det gäller att motverka segregation. Dessa områden är minskad långtidsarbetslöshet, förbättrat skolresultat, stärkt samhällsservice och minskad brottslighet i bostadsområden. Uppdraget har varit att testa och utveckla nationella metoder för att fler ska kunna göra mer för att motverka utanförskap och segregation.

I projektgruppen medverkade Sveriges Allmännytta, Hyresgästföreningen, Sustainable Innovation, Malmö universitet, Norrköpings kommun och Hyresbostäder i Norrköping. Följeforskning har bedrivits under projektets gång och bostadsforskaren Martin Grander på Malmö universitet har följt, analyserat och skrivit en rapport om projektet.

Fyra labb

Under våren 2018 arbetade projektet med att efterlysa och kartlägga intressanta satsningar och verksamheter som kunde bli labb. Över 80 goda exempel från hela landet kom in och kunskapen om dessa hade projektet sedan nytta av längre fram. Fyra verksamheter valdes ut som lämpliga labb och platserna blev Boden, Göteborg, Norrköping och Södertälje.

Innovationslabbet i Boden

Bodenbos mål var att hitta en fungerande samverkan med andra lokala aktörer – bland andra Svenska kyrkan, Röda korset och kommunen – för att stötta nyanlända att bli en del av samhället och komma in på arbetsmarknaden. Namnet för verksamheten är BIS: Boden, Integration och Samverkan.

Mycket har handlat om att synkronisera och effektivisera insatser som redan görs, för att skapa en sammanhållen väg in i samhället för dem som är nya i Sverige. Det fokusområde som adresserats här har varit minskad långtidsarbetslöshet. Exempel på metoder som använts här är språkcafé och matlagningsträffar.

Innovationslabbet i Göteborg

Vårt Rannebergen är ett partnerskap mellan Hyresgästföreningen i Göteborg, Bostadsbolaget och Göteborgs stad. Syftet med satsningen är att skapa trygghet,

inflytande och gemenskap i bostadsområdet Rannebergen. Den utmaning som det här innovationslabbet ville hitta lösningar på har handlat om att det saknats möjligheter för meningsfull fritid för barn och ungdomar i Rannebergen. Detta har för de boende också hängt samman med fokusområdet ökad samhällsservice.

Ungdomscaféer, en hundförening och en kurs i föreningskunskap är bara några exempel på saker som hänt här under labbtiden.

Innovationslabbet i Norrköping

Det här labbet har framför allt inriktats på arbetslösa utrikesfödda kvinnor. Målet är att öka deltagarnas självförtroende, bredda deras nätverk och att få till stånd anställningsintervjuer. Innovationslabbet har funnits på Portalen, som sedan 2011 drivs av Hyresbostäder i Norrköping, studieförbundet ABF, Marieborgs folkhögskola, Svenska kyrkan och Norrköpings kommun. Syftet är att stötta hyresgästerna i stadsdelarna Hageby och Ringdansen att få jobb eller börja studera.

Labbet har erbjudit kvinnorna workshops, föreläsningar och studiebesök. De har fått starta eget-inspiration, pratat kvinnohälsa och till exempel fått pröva på Svenska med baby, som är ett samarbete med stadsbiblioteket. Fokus har varit på att minska långtidsarbetslösheten för utlandsfödda kvinnor.

Innovationslabbet i Södertälje

I bostadsområdet Lina Hage har Telge Bostäder startat en mötesplats tillsammans med det lokala föreningslivet. Fokus är på ungdomar, 10–15 år. Mötesplatsen vill stötta ungdomar så att de får en positiv framtidstro och positiva förebilder istället för de kriminella, som många ser upp till idag.

Det övergripande målet för det här labbet var därför minskad brottslighet och höjda skolresultat. Exempel på aktiviteter och metoder som testats här är biodling, lästräffar för barn, läxhjälp och innebandyturnering. Här har också testats så kallade Deep talk-träffar, som är en samtalsmetod för ungdomar.

Vad är innovativt?

Vari ligger då det innovativa i de metoder och verksamheter som beskrivs ovan, kanske någon undrar. Vinnova har dock varit noga med att tolkningen av innovation i detta sammanhang ska göras brett och flexibelt. Uppdraget har varit att vara nyskapande i ”vad, var, hur och varför” – anpassat till lokala förutsättningar.

Det innovativa ligger alltså inte i att få fram radikalt nya metoder, utan kan istället handla om att metoder provas för första gången – eller med nya aktörer – på olika orter runt om i landet.

Ett exempel på detta är att verksamheten på BIS i Boden tagit starkt intryck av Portalens verksamhet i Norrköping, och därför mer eller mindre kan ses som en kopiering. Uppstarten på BIS skulle tagit mycket längre tid om man inte fått tillgång till de erfarenheter som gjorts i Norrköping.

Andra exempel är metoden stadsdelsmammorna från Stockholm, som labbet i Norrköping fick kännedom om tack vare projektet och som nu lokalt anpassats till att passa Portalen i Norrköping.

Resultat

Ett antal indikatorer har följts på respektive labb för att mäta resultat och måluppfyllelse. Indikatorer för detta har till exempel varit deltagarnas framtidstro, den upplevda tryggheten, antalet nya kontakter och antalet anställningsintervjuer. Till största delen har detta mätts genom enkäter och intervjuer med deltagarna i labben.

När projektiden är slut står det klart att de fyra labben uppnått flera konkreta resultat på kort tid. Detta är några exempel:

- Nio av de tio nya bodensare som följts i projektet har fått ett arbete eller börjat studera.
- Över 100 olika ungdomsaktiviteter ordnades i Rannebergen under förra året, och flera av dem har blivit bestående.
- 15 av de 22 arbetslösa kvinnorna i Portalens labb har fått arbete eller praktik, börjat studera eller startat eget företag. Ytterligare sex av dem planerar att starta ett kooperativt företag tillsammans.
- Antalet ungdomar som deltagit i aktiviteterna i Lina Hage har ökat med 80 procent, och därtill har deras skolmotivation ökat avsevärt.

Framgångsfaktorer

Projektet identifierar flera framgångsfaktorer. Nedan följer fem punkter som kan ses som centrala att sprida för att kunna skala upp arbetet mot segregation och utanförskap i landet.

1. Utgå från befintliga verksamheter och satsningar

Allmännyttans innovationslabb startade inte några nya avgränsade projekt som var helt avhängiga av just denna Vinnova-satsning, utan utgick helt ifrån verksamheter som redan var igång och som stod på egna ben. Detta är en viktig framgångsfaktor.

2. De boende har själva drivit utvecklingen

Centralt i "labbandet" har varit att de grupper som berörs av de utvalda utmaningarna i respektive innovationslabb själva i högsta grad har påverkat vilka aktiviteter innovationslabben har utvecklat. Nya föreningar har startats, ungdomar har drivit café och skapat sina egna sommarjobb, kvinnor har gått samman för att hjälpa varandra att starta eget. Ja, listan på aktiviteter som helt initierats och drivits av invånarna själva kan göras hur lång som helst. Att stötta lokala processledare i bakgrunden, men också släppa fram kraften och engagemanget från deltagarna själva, har varit en av de stora framgångsfaktorerna i Allmännyttans innovationslabb.

3. Tillgång till lokaler som kan bli fysiska mötesplatser

I alla de fyra labben har den fysiska mötesplatsen haft stor betydelse. Den möjliggör möten mellan de boende och kan bli en arena för aktiviteter, samtal och utveckling av idéer. På så sätt kan mötesplatsen fungera som en katalysator eller ett lokalt resurscenter. Allt behöver inte ske i lokalen, men deltagarna kan där få kännedom om vart de kan vända sig med en fråga, eller få inspiration och tips om en annan aktivitet i närheten.

Eftersom allmännyttiga bostadsbolag ofta äger och förvaltar lokaler av olika slag så har man här möjlighet att använda dem på ett smart sätt, och eventuellt ingå partnerskap med andra aktörer som är ännu bättre på att driva olika typer av aktiviteter. Bostadsbolaget blir genom sitt ägande en möjliggörare.

4. Engagerade lokala processledare

För att en områdesutveckling ska kunna ske behövs det ofta en person som ser vilka möjligheter och resurser som finns, och som kopplar ihop de olika aktörerna och personerna för att de ska kunna jobba mot gemensamma mål.

Denna roll kan kallas för lokal processledare, eller som på engelska ”community organizer”. Det är en person som är bra på att lyssna, fånga upp frågor som är aktuella och berör människor, stötta dem att tänka strategiskt och stärka personerna så att de så småningom kan driva sina frågor på egen hand. Sådana personer har funnits på alla fyra labben, vilket bidragit starkt till framgången.

5. Samverkansavtal och partnerskap

På alla labben har arbetet skett i partnerskap och samverkan mellan flera aktörer. Här har till exempel Röda korset, Svenska kyrkan, olika studieförbund, Hyresgästföreningen och andra föreningar varit samverkansparter. Detta är en viktig framgångsfaktor och kanske helt nödvändigt för att komma åt den komplexa samhällsutmaning som utanförskap och segregation handlar om.

Samtidigt kan konstateras att samverkan kräver tid och arbete. Det är viktigt att alla inblandade kan enas om en gemensam målbild, formulera mätbara mål och ta fram en strategi som alla aktörer står bakom. Partnerskap ska leda till konkret handling – det handlar inte enbart om informationsutbyte mellan aktörerna, utan om aktivt agerande.

Slutsatser från följeforskningen

Bostadsforskaren Martin Grander från Malmö universitet har varit följeforskare i Allmännyttans innovationslab. Nedan följer några exempel på sammanfattande slutsatser i hans rapport.

Det är segregationens symptom och inte orsaker som bekämpas

Följeforskningen visar att verksamheten i labben i huvudsak riktar in sig på segregationens symptom, det vill säga de yttringar på bakomliggande problem som finns i dagens allt mer polariserade städer. Detta gör dock labben på ett förtjänstfullt och effektivt sätt. En lokal aktör som ett kommunalt bostadsföretag eller en lokal hyresgästförening har oftast inte heller möjlighet att komma till rätta med de ökade skillnader i levnadsvillkor som präglar städerna, menar Martin Grander. De

bakomliggande orsakerna till ojämlikhet är strukturella och bortom rådighet för aktörerna i labben.

Vikten av lokal förankring

”Med och inte för” är ett perspektiv som har präglat arbetet i alla fyra labben. I forskningen har detta perspektiv benämnts som potentialorienterat. De boendes kunskap, önskemål och förmågor har varit en nyckel i alla fyra labben.

Arbete trumfar allt...

Det är arbete som står högst på önskelistan för så gott som alla deltagare i labben påpekar Martin Grander. Att få arbeta och göra nytta är oerhört viktigt för självkänslan och identiteten och något som han menar blev tydligt i intervjuerna under labbtiden – är man inte förvärvsarbetande är man inte något. Denna systemintegration är normen i samhällets innanförskap.

...men först ett socialt sammanhang

Samtidigt som arbete trumfar allt är en annan viktig slutsats att det sociala sammanhang som skapas på mötesplatser som BIS och Portalen är oerhört mycket värt för deltagarna. Den sociala integration som skapas här är därmed också viktig. Möten, kunskapsutveckling och känslan av att finnas med i ett sammanhang med likasinnade, men också med representanter för samhällets innanförskap, betyder mycket för att komma vidare. De kontakter och nätverk som knyts på mötesplatserna kan även leda till arbete.

Anta ett socialt investeringsperspektiv

Erfarenheterna från labben visar på vikten av att arbeta med långa tidsperspektiv, menar Martin Grander. Många av de insatser som har gjorts kan ses som sociala investeringar där de sociala värdena skapas på lång sikt. Investeringar är inte speciellt kostsamma, men på lång sikt kan de generera stora sociala vinster både för individen och för bostadsområdena.

Rekommendationer

Avslutningsvis kan Allmännyttans innovationslabb sammanfatta erfarenheter och slutsatser i några korta rekommendationer för bostadsaktörer och andra som vill arbeta för att motverka segregation och utanförskap:

1. Bostadsbolaget bör ta en aktiv roll och ett ansvar i den lokala områdesutvecklingen
2. Utgå från de boende och ta vara på deras engagemang
3. Bilda partnerskap eller samverkan
4. Utse lokala processledare
5. Arbeta långsiktigt

Lärdomar och framgångsfaktorer

Bostadsbolagets roll i områdessatsningar

Det har blivit tydligt att bostadsbolaget har en viktig roll som möjliggörare i områdessatsningar. Bolaget kan bidra med lokaler, ekonomiska resurser och framför allt genom sina relationer med hyresgästerna, kommunerna och även med sina leverantörer. Bostadsbolaget kan ta initiativ, samla aktörer och skapa förutsättningar för samverkan.

Andra aktörer är många gånger bättre på att *göra* saker, som till exempel att hålla i aktiviteter – men bostadsbolaget kan skapa en ingång, tack vare sina relationer och förtroendet från de boende.

Därtill har bostadsbolaget de fysiska och ekonomiska förutsättningarna och en etablerad position i kommunen. Bolaget har ofta befintliga lokaler som kan användas som mötesplatser och är inte främmande för att anställa personal som kan arbeta med lokal områdesutveckling för att öka tryggheten.

Detta är också en tydlig slutsats från följeforskningen i projektet. Forskningen pekar på att när det offentliga drar sig tillbaka är det ofta bostadsbolaget, eller den lokala hyresgästföreningen (se nedan), som kliver fram och tar ett stort socialt ansvar i områdena.

Det kan diskuteras om det är önskvärt att bostadsbolag ska ha en kompenserande snarare än en kompletterande roll till samhällets institutioner – men det framgår av innovationslabben att bostadsbolagen är mycket väl lämpade för att möta de sociala utmaningar som finns i bostadsområdena.

Rekommendation: Bostadsbolaget bör ta en aktiv roll och ett ansvar i den lokala områdesutvecklingen. Det ligger i bolagets intresse att området blir tryggt och för att uppnå det behöver resurser avsättas.

Hyresgästföreningens roll i områdessatsningar

Inom Hyresgästföreningen finns mycket kraft och engagemang och här finns en stor potential att bidra till det lokala utvecklingsarbetet i ett bostadsområde.

I Rannebergen fanns exempelvis en stor ilska och besvikelse och de boende kände sig bortglömda av det etablerade samhället. Den nedlagda simhallen i området, de nedgångna och tomma centrumlokalerna och ett tidigare hot om försäljning av fastigheter var exempel på detta.

Genom att starta initiativet Vårt Rannebergen och använda en del av boinflytandemedlen för detta har de boendes engagemang tagits tillvara på ett mycket konstruktivt sätt. De

boendes idéer har kontinuerligt fångats in under exempelvis café- och dialogkvällar. Det har sedan lett till flera konkreta innovationer, såsom bildandet av en hundförening, en hundlekplats, feriejobb för ungdomar, en stödförening för nyanlända med mera.

Rekommendation: Ta vara på den kraft och det engagemang som finns bland de boende, och se till att skapa förutsättningar för de boende att driva sina frågor.

Vikten av partnerskap och gemensam målbild

När det handlar om att sträva mot mål som inte ligger i någon organisations kärnverksamhet, som exempelvis att motverka utanförskap och förebygga kriminalitet, kan upprättandet av ett partnerskap mellan flera aktörer vara nödvändigt.

Partnerskapet innebär att aktörerna kommer överens om syfte och mål för vad som ska göras och på vilket sätt. De frågor som man vill adressera är oftast ingens uttalade ansvar, men de ligger i alla de inblandade aktörernas intressen. Exempel på sådana frågor kan vara ”stötta människor att komma i egen försörjning”, ”skapa möten mellan etablerade och icke-etablerade boende” och ”skapa trygghet i ett bostadsområde”.

Något som också framhålls i följeforskningsrapporten (skriven av Martin Grander, Malmö Universitet) är att lyckade partnerskap ofta har det gemensamt att de bygger på lokal förankring, personkännedom och områdeskunskap. Detta skapar mycket goda förutsättningar för såväl en gemensam målbild som ett lyckat utförande i partnerskapet.

Troligtvis kommer ingen av aktörerna driva sin ordinarie verksamhet inom ramen för detta partnerskap. Om exempelvis Svenska kyrkan är med i ett partnerskap kommer man inte att ordna gudstjänster i den partnerskapsstyrda verksamheten och bostadsbolaget kommer inte att ägna sig åt att hyra ut lägenheter inom den verksamheten.

Istället får de organisationer som går med i partnerskapet vidga sina perspektiv och arbeta med till viss del nya arbetsuppgifter. Drivkraften blir att hitta nya lösningar på befintliga utmaningar som man inte har lyckats lösa på traditionellt sätt.

Att ha en gemensam målbild, formulera mätbara mål och ta fram en strategi som alla inblandade aktörer står bakom är helt avgörande för satsningar som görs i partnerskap och samverkan. Partnerskap ska leda till konkret handling – det handlar inte enbart om informationsutbyte mellan aktörerna, utan om aktivt agerande.

Rekommendation: Identifiera vilka aktörer som kan gå med i ett partnerskap och formulera en avsiktsförklaring som svarar mot den gemensamma målbilden, exempelvis ”få fler personer i bostadsområde x i egen försörjning”.

Arbeta långsiktigt

I arbete och satsningar som handlar om att motverka utanförskap och andra negativa effekter av segregation behövs ett långsiktigt perspektiv. I linje med det sociala investeringsperspektiv som lyfts fram i följeforskningsrapporten krävs en insikt av deltagande aktörer, men också av finansörer, att tidiga investeringar, exempelvis på barn

och unga, ger avkastning i såväl sociala som samhällsekonomiska termer – men först på längre sikt.

Därför menar vi att man behöver ha ett minst femårigt perspektiv i utförandet, och resultaten kanske inte kan ses förrän på betydligt längre sikt. Förändringar tar tid. Detta bör tas i beaktande när samverkansavtal och liknande upprättas. Undvik gärna projektform och satsa på varaktiga konstellationer.

Det är också viktigt att det är ett flertal aktörer som går samman eftersom det minskar sårbarheten för en satsning eller en verksamhet. Om en part behöver kliva av, eller inte längre har samma ekonomiska möjligheter att bidra, kanske en annan part kan kliva fram.

Vi har också under projektets gång sett att det kan vara olyckligt att använda sig av korta visstidsanställningar, eftersom det gör verksamheten mycket sårbar och försvårar kontinuiteten.

Rekommendation: Gör långsiktiga planer och ha ett minst femårigt perspektiv, gärna längre. Förväntade resultat kan dröja längre än så. Bygg in hållbarhet genom att involvera flera aktörer som går in med resurser, så att verksamheten inte är avhängig av en aktör eller en person.

Lägg tid på att bygga goda relationer

Vi har sett att det kräver mycket tid och många samtal att få människor från olika organisationer att arbeta tillsammans mot ett gemensamt mål. Det är viktigt att lägga ner mycket tid på projektet i planerings- och uppstartsfasen för att underlätta arbetet senare. Det tar tid att skapa förtroende, bygga relationer och få alla att känna att de är med på tåget.

Här behövs stor förståelse för varandras grunduppdrag, utgångspunkter, rutiner och verkligheter. Det är därför viktigt att ständigt påminna varandra om varför vi gör detta och vad målen är. Annars är det lätt att var och en fortsätter i sin egen ”bubbla” och förlorar fokuset på det gemensamma syftet.

Rekommendation: Lägg tid på uppstarten och satsa på att bygga goda relationer mellan olika aktörer.

Vikten av en lokal processledare

I satsningar där flera aktörer samverkar är det extra viktigt med en lokal processledare, en roll som ibland kallas ”spindeln i nätet” eller ”community organizer”. Det är en person som stöttar engagemang och olika initiativ, ger stöd till att bilda föreningar och andra samverkansgrupper, skapar dialog mellan olika organisationer och aktörer samt organiserar lokala krafter och resurser mot gemensamma mål.

Det är en stor fördel om den här personen är både strategisk och operativ samt har ett stort förtroende bland de boende/målgruppen.

Det är framför allt civilsamhällets roll att driva lokal organisering med stöd från – och i samverkan med – kommun, bostadsbolag och andra aktörer. Det är emellertid, som belyses i följeforskningsrapporten, också förknippat med risker att förlita sig på enskilda personer. Det är därför av stor vikt att ”tänka funktion snarare än person” och att utarbeta strategier för om personer exempelvis blir sjuka eller lämnar sina tjänster.

Rekommendation: Utse lokala processledare som har stort förtroende bland de boende.

Marknadsför verksamheten

För att få med sig samarbetspartner och få resurser till satsningar är det viktigt att kommunicera och förankra det man vill göra. Verksamheter som är nya och inte en del av den ordinarie kärnverksamheten kan dock ibland vara svåra att beskriva eller kommunicera.

Något som vi har erfarenhet i arbetet med våra innovationslabb är vilken stor betydelse det personliga mötet kan ha. Det kan därför vara bra att använda så kallade livsberättelser, där personer som själva deltagit i verksamheten får berätta vad den har inneburit för dem.

Ett annat tips är att bjuda in styrelser och andra viktiga aktörer till studiebesök i verksamheten eller förlägga möten i dessa lokaler. Det skapar starka upplevelser och minnen, och gör det lättare för dem att ta ställning när det är dags att fatta beslut.

Vi har också märkt att det kan vara bra att våga berätta om och marknadsföra verksamheten även när den endast är i sin linda och ännu inte är färdig. Detta skapar stolthet hos alla inblandade, väcker nyfikenhet och gör att aktörerna kommer vidare med det som behöver göras.

Rekommendation: Våga berätta om det ni gör och satsa på livsberättelser och personliga möten.

Arbeta med människor och inte för människor

Trots att det kanske förefaller vara en självklarhet att man ska utgå från målgruppen, är det lätt att besluten ändå fattas ovanför huvudet på dem som berörs. Detta handlar inte om illvilja utan mer om att det ibland går lite för fort när någon får en idé. Men idéer behöver testas och förankras. Kanske är det inte alls den idé som man först trodde på som är den bästa.

Som flera av labben framhåller är det därför viktigt att lägga tid på att lyssna på målgruppen för att förstå de personernas situation, behov och idéer.

Vi har också sett att detta är extra viktigt när man arbetar med grupper som har olika bakgrunder, som exempelvis utrikes födda, ungdomar och/eller äldre. Det kan lätt bli missförstånd och kommunikationsmissar om man inte förstår vad den andre har med sig ”i bagaget”.

I följeforskningsrapporten beskrivs detta som ett potentialorienterat perspektiv, vilket framhålls som något som alla labben har lyckats väl med. Att engagera och lyssna på målgruppen tar mer tid i början och kräver tålamod, men det ger mycket kraft och engagemang. All typ av förankring blir lättare på sikt, när man har satsat på delaktighet i ett tidigt skede.

Rekommendation: Ta reda på vilka idéer och behov de boende/deltagarna har, innan åtgärder och aktiviteter bestäms.

Uppmuntra ideella krafter

När man samarbetar med ideella krafter är det viktigt att bostadsbolaget (eller liknande "beställare") är insatta i reglerna kring olika typer av belöningar, betalningssätt och liknande. Ideella krafter har inte alltid så mycket kunskap om sådant, vilket man inte heller kan kräva. Det viktiga är att den andra parten är insatt, och att de ideella krafterna kan lita på det.

Rekommendation: Kontrollera vilka skattemässiga regler som gäller, exempelvis kring skillnader mellan gåva, sponsring, arvode och anställning. Utbilda i föreningskunskap och annan "hjälp till självhjälp", till exempel kring hur man söker bidrag.

Nätverk och erfarenhetsutbyte

Arbetet med innovationslabben har inneburit att personer som arbetar med liknande frågor från olika delar av landet har kunnat mötas och att tips har kunnat delas och skickas vidare. Här har den digitala dagboken spelat en stor roll, liksom att projektgruppen – med projektansvariga Anna Kanervo i spetsen – funnits tillgänglig som bollplank.

Vid några tillfällen har nyckelpersonerna från labben också haft möjlighet att träffas, exempelvis under de integrationsdagar som Sveriges Allmännyttan anordnade 2018 i Östersund. Då fick projektet bland annat höra talas om den integrationskör som finns i kommunen. Detta ledde till att en kontakt togs och att en liknande verksamhet så småningom kunde startas i Boden.

Flera av labben har framhållit att det stöd som ett större nätverk medför har varit en viktig framgångsfaktor längs vägen. Både Sveriges Allmännyttan och Hyresgästföreningen har därför en viktig uppgift i att erbjuda detta stöd.

Även följeforskningen i projektet visar att de ömsesidigt delade lärdomarna mellan personerna i de fyra labben varit en stor vinst i sig – ett resultat som kanske inte kunde förutsägas.

Rekommendation: Ta kontakt med andra som arbetar med liknande frågor för tips och stöd. "Steel with pride" – var inte rädd att kopiera koncept som andra testat.

Våga prova nya saker – men backa om det blir fel

Våga testa och – om det behövs: våga även backa. Om man vill göra något nytt kan man inte på förhand veta om det kommer att fungera. Det finns inga garantier.

Det kan därför vara klokt att börja i liten skala, utvärdera och därefter antingen utveckla eller avveckla. Ibland får man avbryta en planerad aktivitet eller process, detta har vi erfårit under projektets gång.

Rekommendation: Våga testa nya saker, men var inte rädd för att backa om det inte fungerar. Kanske är tajmningen inte rätt, eller så passar inte det aktuella arbetssättet på just den här platsen.

Framgångsfaktorer i korthet på de olika innovationslabben

Portalen, Norrköping

- Partnerskap, i form av välformulerade avtal med både företag och föreningar.
- En stark samverkan som leder till handling, och inte stannar vid diskussioner.
- Att man lyssnat noga på deltagarna själva (kvinnorna) och utformat aktiviteter efter deras behov.

Rannebergen, Göteborg

- En stark lokal processledare från Hyresgästföreningen.
- Fokus på civilsamhället.
- Den fysiska mötesplatsen och cafékvällarna, med en enkel men välfungerande dialogmodell som fångar upp de boendes önskemål och tankar.

Lina Hage, Södertälje

- Relationsskapande verksamhet med ungdomar, där samverkan med en förening varit central.
- God kunskap om ungdomar, tack vare att bostadsbolaget anställt en tidigare fritidsledare som områdesutvecklare.
- Bostadsbolagets resurs i form av en lokal, som varit en bra mötesplats.

BIS, Boden

- Ett grundligt arbete gjordes med att inledningsvis skapa en gemensam målbild för aktörerna. Detta har lönat sig i längden.
- Ingen av samarbetsparterna har haft intresse av att enbart driva sin egen agenda, utan alla har sett till det större gemensamma målet. Att motverka segregation är ingens enskilda ansvar, men det ligger däremot i allas intresse.
- Målinriktat arbete med att visa en positiv bild av verksamheten.

Framgångsfaktorer ämnesvis för Vinnovaprojektets olika temaområden

Stötta utrikesfödda kvinnor att komma i egen försörjning

- Delaktighet från början. Ta reda på var individerna befinner sig, vilka idéer och behov de själva har och anpassa verksamheten efter det. Det är en tidskrävande process, men lönar sig i längden.
- Ta inte för givet att alla ser sig själva som arbetande kvinnor. Viktigt att hitta det som motiverar deltagarna.
- Skapa partnerskap med arbetsgivare och utforma skräddarsydda program tillsammans med dem, i samverkan med arbetsförmedlingen och kommunen. Det ger resultat.
- Det är viktigt att acceptera och bli medveten om att olikheter mellan människor till en början kan upplevas som stora, men att de går att överbrygga. Det tar tid, men det går bättre ju mer människor lär känna varandra på det personliga planet. Då börjar skillnaderna spela mindre roll.

Höja skolresultaten

- Tillit och förtroende från ungdomarna är A och O. Det leder till att de får respekt för goda förebilder som kan "visa vägen".
- Att bli sedd och uppskattad är viktigt för ungdomarna.
- Satsa på förebilder – förmedla insikten om att "ett gott liv är möjligt även för mig".

Minska brottsligheten

- Viktigt med meningsfulla aktiviteter på fritiden som ungdomarna själva är med och driver eller initierar.
- Viktigt att satsa på levande föreningsliv i områden – det bidrar till en meningsfull fritid.
- Ge ansvar i rätt portioner för dem som visar tecken på att behöva stimulans. Annars kan de kriminella förebilderna bli för lockande.

Stärka samhällsservicen

- Satsa på community organizing, det vill säga lokal processledning och organisering.
- En fysisk mötesplats kan bli en viktig katalysator för lokal utveckling.
- Stärk de boende i att påverka makthavare och beslutsfattare så att exempelvis näringsidkare och serviceinrättningar kan etableras i bostadsområdet.

Innovationslabbens aktiviteter och resultat

Bakgrund

Vi står inför, eller är egentligen mitt i, en oerhört stor samhällsutmaning för Sverige. I och med detta behöver vi våga tänka annorlunda, våga testa nya saker och även våga göra fel. Bara på det sättet kan vi hitta nya framgångsrika sätt att bekämpa segregationen. Och detta måste vi göra tillsammans – såväl lokalt som nationellt.

Regeringen och innovationsmyndigheten Vinnova har identifierat ett antal fokusområden när det gäller att motverka segregation. Dessa områden är: minskad långtidsarbetslöshet, förbättrat skolresultat, stärkt samhällsservice och minskad brottslighet i bostadsområden.

Med den övergripande målsättningen att få fler att göra mer för att motverka utanförskap och segregation i samhället, har projektet Allmännyttans innovationslabb varit med och skapat fyra lokala innovationslabb inom ovanstående fokusområden. I varje labb har olika metoder och verktyg utvecklats och testats.

Projektet är delfinansierat av Vinnova och i projektgruppen medverkar: Sveriges Allmännytta, Hyresgästföreningen, Sustainable Innovation, Malmö Universitet, Norrköpings kommun och Hyresbostäder i Norrköping.

Projektet

För att göra det möjligt för fler att göra mer, har projektet haft som ambition att testa hur det fungerar att starta helt nya verksamheter, testa att sprida fungerande befintliga metoder till nya orter samt testa hur det fungerar att utveckla verksamheter med goda nätverk och stabil grund. Tanken är att dessa erfarenheter därefter ska kunna spridas över hela landet.

Syftet med vårt arbete har varit att tillsammans med våra innovationslabb inspirera och stötta fler bostadsbolag att göra mer för att motverka segregation. Projektet har velat vara ett nav och en källa för inspiration och konkret kunskapsinhämtning.

Innovationslabbens behov har varit utgångspunkten i projektet, och projektgruppen har funnits med som stöd i hela processen. Projektet har inspirerat och stöttat i arbetet att hitta lämpliga lösningar till labborganisationernas behov samt även gett stöd i planeringen. Projektet har samlat på sig kunskap om bra metoder från hela landet och även haft möjlighet att dra lärdomar kring hur man kan applicera metoderna på nya ställen. Projektets uppgift har också varit att dokumentera och utvärdera verksamheterna samt att stötta deras utveckling så att de kan leva vidare även utan projektets stöd.

Förutsättningar

Huvudansvaret för att driva innovationslabben har legat på organisationerna bakom verksamheterna. De har också haft ansvar för att vara med och sprida lärdomar, både under och efter projektet, till andra orter – självklart med stöd och hjälp från inblandade projektparter.

Stödet som projektet har fått från Vinnova har använts för etablering eller vidareutveckling av innovationslabben – det vill säga: inte för att driva löpande verksamhet, utan för att testa något nytt. Det innebär även att organisationerna bakom innovationslabben ska ha förutsättningar att driva verksamheten vidare efter projektets avslut. Projektets roll har framför allt varit att ge stöd i utvecklingen.

Att vara innovationslabb har inneburit att man vill experimentera, testa nya eller befintliga bra metoder som motverkar segregation och även sprida lärdomarna vidare till bostadsbolag i andra delar av landet.

Projektet har kunnat erbjuda

- kunskap om fungerande verksamheter och metoder på andra orter
- stöttning i att tillsammans hitta nya lösningar till olika behov
- stöd i planeringsprocessen
- stöd i genomförandet
- utvärdering och uppföljning av verksamheten
- ett nätverk för likasinnade, där man både ger och får. Tillsammans blir alla starkare
- att bli ett innovationslabb har även medfört viss medial uppmärksamhet – detta kan i förlängningen underlätta ytterligare finansiering

Urval

Att hitta och välja ut fyra labb innebar ett utmanande pussel. Det var många olika dimensioner, behov och perspektiv som behövde beaktas för att helheten skulle bli så bra som möjligt. Det var lika mycket projektets ambitioner, Vinnovas definitioner och innovationslabbens egna behov och förutsättningar som skulle matchas. Därför genomförde projektet inledningsvis en bred kartläggning av intressenter.

Projektet samlade in goda exempel och fick under våren 2018 in över 80 exempel från olika delar av landet. Av dessa skulle fyra väljas ut till att bli labb. Det är dock viktigt att understryka att alla övriga goda exempel har ingått i projektet i någon form. Några av dem har publicerats på Sveriges Allmännyttas webbplats. Men projektet har även arbetat med kunskapsöverföring på andra sätt, till exempel genom ”matchmaking” och seminarier. Den initiala kartläggningen och insamlandet av alla dessa goda exempel har därför kommit många till gagn.

Urvalskriterierna för urvalet av innovationslabb var följande:

- Bärkraftighet (vad gäller ekonomi, partners etc)
- Förmåga till långsiktighet

- Uppstartssträcka (inte för lång)
- Engagemang
- Kommunen ska på något sätt vara delaktig (genom exempelvis ägardirektiv/viljeinriktning)
- Flera aktörer (minst en aktör utöver bostadsbolaget och kommunen) måste vara involverade, till exempel från näringslivet, Hyresgästföreningen och civilsamhället
- Ambition om interaktion mellan bostadsområden
- Bolagets utmaningar och prioriteringar samt resurser/förutsättningar för att etablera och vidareutveckla labbet

Övrigt som projektet var tvunget att beakta i labburvalet:

- Labben ska ha en spridning över Sverige
- Labbens kommunstorlekar ska variera
- Det labb som arbetar med samhällsservice ska finnas med på polisens lista över utsatta områden
- Projektets fyra mål/teman måste tillgodoses
- Labben måste ha tillgång till fysiska mötesplatser
- Labben driver verksamheten själva
- Labben ska vilja vara med och sprida information (genom studiebesök, seminarier med mera)

Verksamheten i innovationslabben

Centralt i ”labbandet” har varit att de grupper som berörs av de utvalda utmaningarna i respektive innovationslabb själva i högsta grad har påverkat vilka aktiviteter innovationslabben har utvecklat.

I **Portalen** i Norrköping har de utrikesfödda kvinnorna, tillsammans med ett flertal lokala aktörer, först analyserat och därefter prioriterat teman som alla de kommande labbaktiviteterna skulle komma att handla om, såsom kurser och samtalsgrupper kring entreprenörskap och kvinnohälsa.

I **Rannebergen** är grunden för verksamheten engagemanget från de boende i området – en riktig ”bottom-up approach”. Till exempel grundar sig feriejobbsmodellen i ungdomarnas egna ambitioner och idéer om hur Rannebergen ska utvecklas.

I **Lina Hage** har ungdomar och lokala föreningar initierat och drivit alla de aktiviteter som har testats under projektiden. Telge Bostäders roll har enbart varit att skapa förutsättningar för föreningarna att driva verksamheter i mötesplatsen.

I **Boden** utgjorde de första intervjuerna en mycket tongivande aktivitet. En grupp asylsökande som deltar i BIS-verksamheten blev intervjuade av verksamhetsledaren. Samtalen ledde till många tankar och idéer samt till ökad kunskap kring behoven. Det

hölls även ett gruppsamtal där deltagarna fick brainstorma fram idéer tillsammans. Flertalet av de aktiviteter som därefter arrangerades under året fick sin start under dessa intervjuer och samtal.

Kommunikation

Allmännyttans innovationslabb har dokumenterats genom 176 bildsatta dagboksinlägg, skrivna av ett tjugotal personer som på olika sätt varit involverade i projektet – projektansvariga, experter, följeforskare, projektgruppsmedlemmar, medarbetare på de fyra innovationslabben, med flera. Dagboksinläggen innehåller såväl beskrivningar av aktiviteter som mer övergripande reflektioner – några mycket korta, andra längre, vissa personligt skrivna, andra mer formella.

Tillsammans utgör dagboksinläggen därför en mycket värdefull dokumentation av innovationslabbens tvååriga resa. Det är en innehållsrik kunskapsbank av erfarenheter, tankar, analyser, insikter och lärdomar.

Inläggen har publicerats kontinuerligt på Allmännyttans innovationslabbs webbsidor (<https://www.allmannyttan.se/innovationslabb>). Ett nyhetsbrev med de senaste dagboksinläggen har sänts ut varje fredag, under förutsättning att minst tre inlägg publicerats under veckan. Totalt skickades 40 nyhetsbrev ut under perioden, till de omkring 450 mottagare som anmält intresse.

Innovationslabbens aktiviteter har även dokumenterats genom 99 inlägg på Instagram, där Allmännyttans innovationslabb har ett eget konto med över 200 följare.

Därtill har två korta inspirationsfilmer – så kallade livsberättelser – har tagits fram i projektet. Filmernas utgångspunkt är intervjuer med personer som deltagit i innovationslabbens verksamhet och som har kommit vidare och utvecklats i sina liv. Syftet med filmerna är att inspirera andra aktörer att starta eller vidareutveckla liknande verksamheter.

Filmerna finns tillgängliga på Sveriges Allmännyttas webbplats.

Axplock ur dagboken

På de kommande sidorna följer ett litet axplock av de dagboksinlägg som handlar om Allmännyttans innovationslabb som projekt. Därefter följer en kronologisk lista med länkar till övriga allmänt hållna inlägg.

Inläggen från de fyra olika innovationslabben finns vid sina respektive avsnitt i denna bilaga. Hela dagboken – med samtliga 176 dagboksinlägg – återfinns digitalt här: <https://www.allmannyttan.se/innovationslabb/dagbok>

Anna Kanervo, projektansvarig för Allmännyttans innovationslab, står vid bordet. Martin Kesenci från labbet i Södertälje håller i mikrofonen. Längst till vänster Berth Lundqvist från labbet i Boden.

Konferensdeltagare klurade på labbens frågor

6 NOVEMBER 2018

I dag var det workshop med innovationslabben på SABOs integrationskonferens i Östersund. Äntligen får innovationslabben träffa varandra och dela med sig av sina klurigaste frågor.

Konferensdeltagarna fick hjälpa till och komma med lösningar på de utmaningar labben har – till exempel hur vi kan få till möten med etablerade och icke etablerade svenskar. Matlagning, föreläsningar, grannmöten kanske kan vara nåt?

Lena Liljendahl
boendeexpert på Sveriges Allmännytta

"Världens mammor" träffas regelbundet genom Hyresgästföreningen och bidrar till ökad gemenskap, trygghet och trivsel i bostadsområdena. Just nu bedrivs verksamheten i Linköping och i Motala. Foto: Hyresgästföreningen.

Tillsammans gör vi städer med kropp, själ och hjärta

30 NOVEMBER 2018

I min nya roll som teamledare för Hyresgästföreningens folkrörelsearbete har jag de senaste dagarna rivstartat med mängder av möten och samtal. Nästan alla snurrar runt samma typ av frågor: Hur kan vi bli mer inkluderande? Hur kan vi bidra till att människor kommer närmre varandra och får mer egen kraft?

Hyresgästföreningen når ut i hela landet. Vår tydliga ambition är att det arbete anställda, förtroendevalda och medlemmar gör gemensamt – lokalt, regionalt och nationellt – ska kunna förbättra boende och livsvillkor för barn, unga och vuxna. Inte minst i områden där många boende har små ekonomiska resurser.

För att kunna göra det ingår vi i mängder av olika värdefulla samarbeten. Allmännyttans innovationslabb är ett sådant. Genom labben kan vi redan se hur kreativa metoder och idéer tas fram, för att människor ska stärkas och få tryggare, bättre och mer attraktiva boendemiljöer.

Att delta i projektet och få ta del av denna utveckling är viktigt för oss, eftersom vi kontinuerligt arbetar aktivt för att motverka segregationens negativa effekter. Det gör vi över hela landet. Genom Allmännyttans innovationslabb och parternas samverkan kan vi alla samla och utbyta erfarenheter, på sätt som får ännu fler att göra ännu mer.

Vi i Hyresgästföreningen vill verka för att alla får rätt till ett bra hem i bra bostadsområden. Ett tryggt boende, där både människor och samhälle utvecklas. Att hela samhället hänger bättre samman. Precis det som vi i Allmännyttans innovationslabb också agerar för.

Så hur gör man? I projektet har vi konstaterat att en bra början är att ta lärdom av varandra.

Och just nu gläds jag åt att få inblick i så mycket fantastiskt som Hyresgästföreningen gör och planerar att göra, från gräsrotsnivå och uppåt. Här finns många goda exempel att dela med sig av!

För att bara nämna några få ur mitt minne, så arbetar en konstnär i Hyresgästföreningens regi i Bårstaberget i Södertälje med en kreativ verkstad för områdets barn och unga, där de genom väggbonader uppmuntras i sitt artisteri och samtidigt lär sig om sin närmiljö, om barnkonventionen och annat. Hyresgästföreningen engagerar sig tillsammans med ABF, Folkets hus och parker och andra folkrörelser i ett övergripande arbete för att bättre kunna omfamna lokalt engagemang och skapa fler mötesplatser, som kan förena människor över olika gränser.

I Vivalla, Örebro, har unga kommit överens om att de vill använda vår organisation och sin nya gemenskap till att höja sin demokratiska röst genom att skapa poesi och "open mic"-kvällar och annat.

I Östergötland samlas "Världens mammor" för att umgås, nätverka, stärka sina rättigheter och skapa tillsammans.

I ett norrländskt bostadsområde har den lokala Hyresgästföreningen startat både en gränsöverskridande kör och gjort en kokbok i samarbete med asylsökande och ortens fiskeförening.

Alla dessa initiativ gör mig till en väldigt stolt Hyresgästföreningsanställd. De gör mig också fylld av framtidstro. För allt detta talar om ett annat Sverige än det negativa vi ofta hör om i media och i politiken. Vårt samhälle är bevisligen fyllt av människor som tror på varandra – och på styrkan i gemensamma insatser.

Från norr till söder finns mängder av människor som vill vara med och bygga ett varmt och mer inkluderande samhälle. Dessa människor och den kraften ska vi vara rädda om! För det är först tillsammans vi kan utveckla bostadsmiljöer och städer som ger rum åt både människans och samhällets utveckling. Åt både kropp, själ och hjärta.

Monica Pourshahidi
teamledare folkrörelse, Hyresgästföreningen

Vad skiljer social innovation från förändringsarbete?

17 MAJ 2019

Häromveckan var jag och Anna Kanervo (projektansvarig för Allmännyttans innovationslabb) hos innovationsmyndigheten Vinnova på en av de projektledardagar som fungerar som stöd till dem som fått medel inom utlysningen Social Innovation mot segregation. Detta var det sjunde tillfället, temat var social förändring och som alltid var det fyllt med intressanta frågeställningar och diskussioner.

Vi pratade bland annat om social innovation och förändringsarbete – vad skiljer de två och hur kan våra innovationslabb förhålla sig till dem? Vi kom fram till att social innovation kan definieras som nytänkande i samhällsprocessen med en kärna i socialt engagemang. Förändringsarbete blir mer kopplat till själva projekten och hur man arbetar med dessa frågor.

Begreppet innovation kan ibland kännas för stort och lite pressande, men det handlar om nyskapandet i "vad, var, hur och varför" – anpassat till lokala förutsättningar. Inom projektgruppen i Allmännyttans innovationslabb tror vi att många av de metoder, verktyg och initiativ som tas fram kan användas på olika ställen, med lokala anpassningar.

Innovativiteten ligger alltså inte i radikalt nya metoder, utan att dessa provas för första gången – eller med nya aktörer – på olika orter runt om i landet.

Yasmina Ganse
projektledare på Sustainable Innovation

Lena Liljendahl (till vänster), boendeexpert på Sveriges Allmännytta, och Anna Kanervo, projektansvarig för Allmännyttans innovationslabb.

Vilken resa vi gör!

29 APRIL 2019

Att jobba enligt konceptet innovationslabb innebär att man hittar lösningar till utmaningar tillsammans med olika aktörer, bland annat med dem som berörs av problematiken. Lösningarna testas först i liten skala, utvärderas och utvecklas vidare – det vill säga iterativt.

Våra fyra innovationslabb har varit i gång sedan i höstas. De första månaderna gick åt att analysera och identifiera vilken utmaning som respektive labb ville adressera med stöd från Allmännyttans innovationslabb.

Efter det var det dags att sätta smarta mål för varje labb. Detta blev ett grundligt arbete, som visade sig vara något svårare än vad vi trodde i förväg. Men det var det värt – nu sitter nämligen dessa genomtänkta problemformuleringar och tydliga mål djupt in i ryggmärken hos mig och våra labbrepresentanter. Det finns inget tvivel kring vad vårt arbete syftar till (läs mer via länkarna här nedanför).

Vintern och våren har "innovationslabbandet" fokuserat på sin kärnverksamhet, nämligen på att hitta lösningar genom olika typer av workshops, samtal och intervjuer. Den senaste tiden har labben testat idéernas bärkraftighet, förkastat vissa och utvecklat andra vidare. Mycket av utvecklingen handlar om att hitta lokala partners som har viljan och möjligheten att samverka med innovationslabben och testa lösningarna i verkligheten.

De konkreta lösningar som testas i labben har vi redan berättat om vid flera tillfällen här i dagboken. Det handlar om allt från en fotbollsskola under sommarlovet till en modell där lokala aktörer tillsammans blir en inkubator som har som uppgift att stötta olika initiativ för att lyfta bostadsområdet. Det kan också handla om att arrangera en föreningsdag ihop med det lokala föreningslivet eller att starta en studiecirkel kring "starta eget" ihop med kooperativet Coompanion.

Vi strävar inte efter världsnyheter utan vi tror att lösningarna till våra stora utmaningar redan finns där ute. Vi har mycket att lära av varandras erfarenheter! Frågan är snarare hur vi hittar och tar till vara de goda exemplen för att anpassa lärdomarna till de specifika förutsättningar och behov varje plats har.

Grunden i vårt innovationsarbete handlar om processen – från behovsdefinition och inkluderande arbetssätt till att ibland till och med våga släppa de idéer som inte visat sig leda till önskat resultat.

Framför oss har vi nu en period av många spännande stunder där idéer möter verkligheten. Våra viktigaste ledord just nu är att våga testa – och inte vara rädda för att misslyckas. Till stor del kommer våra innovationslabbs att lyckas. Det är jag helt säker på.

Anna Kanervo

projektansvarig för Allmännyttans innovationslabbs

Så mäktigt få vara del av något större

7 OKTOBER 2019

Det pratas mycket om projekttrötthet, vilket jag själv definitivt också kan skriva under på. Vi ska inte starta projekt och aktiviteter som dör ut efter att projektpengarna tar slut, vilket tyvärr ofta är fallet. Men idag fylldes jag ändå av hoppfullhet och glädje när jag var på Vinnovas projektledarträff. Alla de nio projekt som har fått finansiering från samma Vinnova-program fick presentera sitt arbete. Vilken kavalkad av helt fantastiska resultat, som alla bidrar till att minska utanförskap och segregation!

Listan är för lång för att på ett smidigt sätt kunna presenteras här, men ni ska veta att det pågår en lång rad viktiga och riktiga saker på flera orter i landet tack vare den här

finansieringen. Och en stor del av dessa initiativ har redan hittat ett sätt att bli del av den ordinarie verksamheten i sina respektive orter. Flera av resultaten handlar om strukturella saker, som till exempel nya samverkansformer mellan olika offentliga och ideella aktörer. Lika många handlar om konkreta aktiviteter – som exempelvis framtagandet av ett verktyg baserat på dataspelet Minecraft, så att unga tjejer kan delta och få sin röst hörd i stadsplaneringsprocesser.

Och projekttiden är inte ens slut.

Så mäktig känsla att få vara del av något större än vår egen lilla bubbla. Tillsammans kan vi göra skillnad.

Anna Kanervo
projektansvarig för Allmännyttans innovationslab

Länkar till samtliga allmänna dagboksinslägg om Allmännyttans innovationslab

[6 februari 2020: Tack till alla vardagshjältar för allt ni lärt mig](#)

[6 februari 2020: Många små steg ger stor nytta tillsammans](#)

[6 februari 2020: Det verkligt innovativa finns i kunskapandet](#)

[3 februari 2020: Fler kan göra mer!](#)

[8 januari 2020: Rapporten godkänd – dags för nästa steg!](#)

[25 november 2019: Sann innovation kräver dubbelt tänkande](#)

[17 oktober 2019: Så mäktigt få vara del av något större](#)

[29 augusti 2019: Barriärer som måste överbryggas](#)

[12 augusti 2019: Klokheter inför nya terminen](#)

[8 juli 2019: Almedalsvecka fylld av bostadspolitik och sociala innovationer](#)

[13 juni 2019: Lokal områdesutveckling och sociala innovationer förebygger segregation](#)

[6 juni 2019: Sugrör av halm ger jobbchans till flyktingar i Grekland](#)

[29 maj 2019: Nya resultat kräver nya arbetssätt](#)

23 maj 2019: Snart ska vi berätta varför fler ska göra mer

21 maj 2019: Struktur och mätbarhet ger växtkraft

29 april 2019: Vilken resa vi gör!

25 april 2019: Spännande bli en del av innovationslabben

16 april 2019: Ensam är man inte stark

28 mars 2019: En bild säger mer än tusen ord

13 mars 2019: Apropå varningslappar i trapphuset

3 mars 2019: Det tar 27 år för en svensk att etablera sig

22 februari 2019: Helgläsning!

12 februari 2019: Stärkta labbdeltagare bidrar till segregationsbroms?

4 februari 2019: Workshopledare efterlyses!

18 januari 2019: Lunch inklusive integration

16 januari 2019: Lyckad inkludering i arbetslivet

11 december 2018: Siffror räcker inte för att beskriva verkligheten

6 december 2018: Snart lämnar vi det kända bakom oss

30 november 2018: Tillsammans gör vi städer med kropp, själ och hjärta

29 november 2018: Här finns massor av kompetens

14 november 2018: Tillsammans på distans

6 november 2018: Konferensdeltagare klurade på labbens frågor

26 september 2018: Intressant följa labbens viktiga arbete

26 september 2018: Odlingar som bygger broar

25 september 2018: Välkomstjobb blir kunskapspilot inom Unesco

21 september 2018: Näringsrikt frukosttillbehör

19 september 2018: Viktigt lyfta de goda exemplen

18 september 2018: Framtidsplaner för bättre stöttning

14 september 2018: Innovativitet – vad är det?

29 augusti 2018: Missa inte SABOs integrationsdagar

7 augusti 2018: Tips till hängmattan, pendlarresan eller medan du lagar mat

3 juli 2018: Mötte intresserade deltagare
3 juli 2018: På Hyresgästföreningens seminarium
2 juli 2018: Du behöver inte välja
29 juni 2018: Segregationens risker
19 juni 2018: Här blir det innovationslabb!
14 juni 2018: Ingen brist på idéer
11 juni 2018: Styrgruppen samlad
20 maj 2018: Pussel pågår
15 maj 2018: Välkommen till oss i Almedalen!
24 april 2018: Starkare tillsammans
16 april 2018: Hur bygger man gemenskap?
13 april 2018: Statsbidrag på gång
4 april 2018: Goda exempel som ger hopp
28 mars 2018: Det fysiska och sociala går hand i hand
26 mars 2018: Nyanländas etablering i fokus
21 mars 2018: Senast den 27 mars
20 mars 2018: Miljarder från regeringen
19 mars 2018: Fler behöver ta ansvar

Innovationslabbet i Rannebergen i Göteborg

Bakgrund

Aktörerna och de boende i Rannebergen är oroliga för den utveckling som Rannebergen präglas av. Man vill inte att området blir ”ett särskilt utsatt område”, utan man vill vända utvecklingen medan det fortfarande är möjligt. Det finns konflikter som bubblar under ytan mellan dem som bott länge i området och dem som flyttat till området nyligen och som ofta även är nya i Sverige.

De gamla centrumlokalerna står i princip tomma, vilket skapar otrygghet när ungdomsgrupper är de enda som vistas i närheten av lokalerna på kvällarna. Centrumet har varit prioritet nummer ett när de boende tillfrågats om vad som borde utvecklas i området. Man vill väcka centrumet till liv igen genom att engagera de boende, och även locka nya aktörer till Rannebergen. Satsningen Vårt Rannebergen hade nyligen startats och är ett samarbete mellan Bostadsbolaget, Hyresgästföreningen och Göteborgs stad.

Behov

Satsningen Vårt Rannebergen hade fått tillgång till en lokal i centrumet och visionen var att det skulle bli en katalysator för områdets utveckling. Tanken var att korsbefrukta de boendes idéer och behov med de olika resurser som fanns samt att stötta dessa processer, så att idéerna faktiskt blir verklighet. Konceptet kring ”katalysatorn” behövde utvecklas – en metod för hur man mobiliserar människor och organiserar resurser kring de boendes idéer.

Ökad samhällsservice – som har varit fokusområdet för detta innovationslabb – är inte bara kopplat till kommersiell verksamhet och kommunal service, utan är även i högsta grad beroende av föreningslivet. Labbets verksamhet har också gått ut på att den föreningsdrivna mötesplatsen ska vara navet i utvecklingen av ett mer levande Rannebergen, och att barn och unga därmed ska få en mer meningsfull fritid. Därför har det varit centralt att mäta huruvida mötesplatsen lyckas initiera verksamheter och aktiviteter som tilltalar unga, och som också blir varaktiga. Meningsfull fritid för barn och unga blev därmed temat för innovationslabbet i Rannebergen.

Samverkansaktörer

Bostadsbolaget i Göteborg, Hyresgästföreningen och Göteborgs stad.

Mål

Utmaning: Det saknas infrastruktur för meningsfull fritid för barn och unga i Rannebergen. Målgrupp: 10-15-åriga tjejer och killar (hälften–hälften).

Fokusområde: Ökad samhällsservice.

Mätbara mål:

1. A. 40 aktiviteter arrangeras i området under 2019. Mäts genom dokumentation av de verksamheter som initieras inom ramen för innovationslabbet.

B. Fem aktiviteter/verksamheter är bestående/återkommande vid projektet slut. Mäts genom dokumentation av de verksamheter som initieras inom ramen för innovationslabbet.
2. Andelen ungdomar i området som känner att Rannebergen har något att erbjuda dem har ökat med 75 procent. Mäts genom självskattning – intervju/enkätundersökningar med ungdomar i området.
3. Nyttjandegraden av lokaler och mötesplats (=gemensamma ytor) i området har ökat med 100 procent. Mäts genom dokumentation av antalet träffar på mötesplatsen samt uthyrningsgraden av lokaler i området.

Måluppfyllelse

1. **A. 40 aktiviteter arrangeras i området under 2019.**
→ JA. Vi kan konstatera att det första delmålet kring antalet aktiviteter med råge uppfyller målet på 40 stycken. Det har arrangerats över 100 aktiviteter under året. Dessutom har flera av dem blivit bestående.

B. Fem aktiviteter/verksamheter är bestående/återkommande vid projektet slut.
→ JA. Över tio nya aktiva verksamheter (föreningar och aktiviteter) pågår i skrivande stund, och flera planeras att bli permanenta.

2. **Andelen ungdomar i området som känner att Rannebergen har något att erbjuda dem har ökat med 75 procent.**

→ JA. Tendensen pekar på att ungdomarna upplever att det finns betydligt mycket mer aktiviteter än tidigare. Emellertid är underlaget för denna slutsats mindre starkt, eftersom antalet ungdomar som svarade på den uppföljande enkäten är för få för att dra några signifikanta slutsatser.

3. **Nyttjandegraden av lokaler och mötesplats (=gemensamma ytor) i området har ökat med 100 procent vid projektets slut**

→ NEJ. Mataffären står fortfarande tom och det är idag oklart om någon aktör kommer att öppna den. Detta är givetvis inte ett mål som projektet har haft rådighet över att faktiskt göra något åt. Men initiativ till att påverka fastighetsägaren har uppkommit som ett resultat av projektet, bland annat har det skapats samtalsgrupper med fastighetsägaren, vilket måste ses som ett viktigt delmål. Däremot är mötesplatsen fullbokad, sporthallen används mer och nya mötesplatser, såsom hundlekplatsen, bör ses som ett bättre användande av offentliga ytor, som ett direkt resultat av innovationslabbet.

Fortsättningen – hur tar labbet erfarenheterna vidare?

Flera av de uppstartade aktiviteterna och verksamheterna kommer att fortsätta att drivas av de lokala krafterna. Ett exempel på detta är feriejobben för ungdomar, där Kooperativet Fjället (en fritidsgård i området) tillsammans med Vårt Rannebergen har huvudansvaret för fortsatt drift och utveckling. Upplägget har utvärderats, och flera av utvecklingsidéerna har tagits med i planeringen för framtiden.

Andra pågående aktiviteter är bland annat ett ungdomscafé samt basket- och fotbollsträningar som drivs av föreningar, som antingen är nystartade eller nya i området. De har alla, tack vare stödet från innovationslabbet, fått möjlighet att delta i en föreningskurs, vilket har gett dem bättre chanser att utveckla sin verksamhet.

Aktiviteter och dagboksinslägg

Som tidigare nämnts har Allmännyttans innovationslabb dokumenterats genom 176 bilda satta dagboksinslägg. Hela dagboken – med samtliga dagboksinslägg – återfinns digitalt här: <https://www.allmannyttan.se/innovationslabb/dagbok>

Nedan följer tre dagboksinslägg från innovationslabbet i Rannebergen, följt av en kronologisk lista med länkar till övriga inslägg från det labbet.

Sommarjobbare ordnar aktiviteter för barn och unga

9 JULI 2019

Hösten 2018 samlades en grupp ungdomar i feriearbetet Camp Demokrati Rannebergen. Målet var att lära sig mer om demokrati och förändringsarbete, för att därmed få ökade möjligheter att förändra sitt område, Rannebergen.

Ett av den gruppens största projekt var att försöka få tillbaka en matbutik till området. De gjorde därför bland annat en namninsamling och genomförde ett öppet möte med politiker och föreningsrepresentanter.

Även i sommar genomfördes Camp Demokrati Rannebergen, med en grupp nioklassare. Denna gång fick de i uppdrag att genomföra ett projekt som bidrar till ett bättre Rannebergen genom att involvera barn och ungdomar i olika slags sommaraktiviteter, som en grund för konstruktiva förändringsprocesser. Uppdraget var att involvera barn i mellanstadieåldern och ta reda på vad de själva ville ha för sommaraktiviteter.

Huvudansvariga var anställda från Hyresgästföreningen och fritidsgården och områdesföreningen Fjället, som stöttade ungdomarna i uppdraget att vara aktivitetsledare och projektarrangörer.

Förutom att ungdomarna själva fick kompetens- och kunskapsutveckling kring lokalt utvecklingsarbete och mänskliga rättigheter, så fick de också praktiskt planera, förbereda och genomföra aktiviteterna för de barn som deltog.

De tre veckor som projektet varade under juni och juli utgick i stor del från vad barnen själva önskat, vilket var allt från grill, tipspromenad och dans till fotbollsturnering, vattenkrig och pajkastning.

Camp Demokrati Rannebergen – som denna gång avslutades med ett disco – blev ytterligare ett frö i arbetet att skapa ett bättre Rannebergen.

Ungdomarna själva har också blivit mer insatta i vad det kan innebära att delta i lokalt utvecklingsarbete, som kan handla om allt från att sätta upp affischer till att planera ett avslut som ger mersmak.

Vår förhoppning är att Camp Demokrati Rannebergen även nästa år ska bli ett populärt projekt i det lokala utvecklingsarbetet.

Sophia Lövgren
strateg på Hyresgästföreningen

Rannebergen stärks av konst och sociala innovationer

21 JULI 2019

Rannebergens centrum är tomt och öde, fastän det är lördag och hyfsat fint väder. Men det är inte så konstigt. Det enda som finns i centrum är en pizzeria, eftersom matbutiker och annat lagts ner. De boende i Rannebergen har återkommande kämpat för nyetablering av matbutiker, men ännu har det inte skett.

Men kanske konst kan vara ett steg i rätt riktning?

Rannebergen gästas just nu av konstnären och stenhuggaren Rob MacDonald, som i över 30 års tid genomfört olika konstnärliga processer i olika städer och länder, processer som bygger på medskapande tillsammans med invånarna.

Rob (till vänster på bilden högst upp) förklarar sin utgångspunkt kring konst som engagerar:

– Konsten har förmågan att engagera alla och det är i det positiva skapandet som kraft till förändring föds. Om till exempel en kommun lägger ner ett centrums viktigaste beståndsdelar, så säger vi med hjälp av konsten att vi bygger upp.

Under hela juli månad genomförs konstfestivalen Periferin är centrum (The periphery is the center), där periferin används i betydelsen fysiskt ytterområde men också ekonomiskt och socialt utanförskap. Målet är att bygga ett medskapande stenmonument, men i detta sammanhang är verkligen resan mer viktig än målet.

Under juli månads vardagar anordnas mindre workshops och under helgerna pop up-festivaler, där Rannebergens invånare får tillfälle att lära känna varandra bättre och lära sig mer om stenhuggning och designandet av skulpturer.

Även om det slutgiltiga monumentet är nog så viktigt – i form av ett höghus med reliefer av bland annat ansikten av boende (som skapats av boende själva) samt ett vackert och rött H på toppen (Hyresgästföreningens logotype) – så är det processerna som leder till slutmålet som styr. Det är de boende som äger både findetaljerna i konsten och dialogen under mötena.

Det blir också tydligt att dessa möten är värdefulla i sig själva, som Falis (förtroendevald i Hyresgästföreningen och till höger på stora bilden) uttrycker det:

– Det är svårt att lära känna varandra, när det inte finns något centrum där man bor. Då stöter man inte på varandra på samma sätt. Och om man inte känner till varandra, så blir det genast svårt med gemenskapen och tryggheten, både för mig själv och mina barn.

– Jag vill att andra vuxna ska säga till min son om han beter sig illa på gården och jag inte är där, och jag vill kunna säga till andra barn om de inte sköter sig. Men då måste barnen veta att jag vet vilka deras föräldrar är. För om jag inte gör det, utan bara är en okänd vuxen som kommer förbi, så kan de lika väl inte bry sig.

Även om slutmonumentet tyvärr troligtvis blir färdigt fortare än ett nytt centrum på plats (planerat byggas upp under hösten), så märks det att ny energi kommit till många boende i Rannebergen, oavsett om de kommer till konstfestivalens aktiviteter eller ej.

Sophia Lövgren
strateg på Hyresgästföreningen

Reza Talebi från studieförbundet ABF går igenom vad som behövs i en bidragsansökan. Hans viktigaste budskap är att utgå antingen från problem, behov eller utveckling – eller alla dessa.

På kurs för levande föreningsliv

15 NOVEMBER 2019

Sedan oktober har föreningarna i Rannebergen deltagit i en kurs där deltagarna bland annat har lärt sig att söka medel för sin verksamhet, marknadsföring och kommunikation samt hur man leder möten och engagerar sina medlemmar. Viktig kunskap för ett levande föreningsliv!

De flesta föreningar behöver ekonomiskt stöd för att kunna driva sin verksamhet – men om man inte har kunskap om var och hur man kan söka medel är det svårt att hålla föreningarna vid liv.

Deltagande i den här utbildningen har varit vårt krav när vi under sommaren och hösten har stöttat våra lokala föreningar med små startmedel så att de har kunnat ha aktiviteter för barn och unga i Rannebergen.

Flera av dessa föreningar är helt nystartade, och då är det guld värt att få gå en kurs. Dessutom bidrar kursen till att föreningarna lär känna varandra och så småningom kan hitta synergier och göra saker ihop.

Malin Widehammar
Hyresgästföreningen, Rannebergen

Länkar till samtliga dagboksinslägg om labbet i Rannebergen

[24 januari 2020: Kraften i människors förmågor att tillsammans skapa förändringar](#)

[15 november 2019: På kurs för levande föreningsliv](#)

[13 november 2019: Innovationslabbet i Rannebergen i rampljuset](#)

[4 november 2019: Stor stolthet över medborgardrivna mötesplatsen](#)

[25 oktober 2019: Ungdomarnas egen mötesplats på gång!](#)

[3 oktober 2019: Nu gäller det att använda tiden rätt](#)

[23 september 2019: Påminnelse om kraft och engagemang](#)

[27 augusti 2019: Osynliga myrsteg som leder till förändring](#)

[5 augusti 2019: Glädje, stolthet och iver på finalfesten](#)

[21 juli 2019: Rannebergen stärks av konst och sociala innovationer](#)

[9 juli 2019: Sommarjobbare ordnar aktiviteter för barn och unga](#)

[28 maj 2019: Hans budskap: Det är aldrig kört](#)

[23 maj 2019: Snart ska vi berätta varför fler ska göra mer](#)

[27 maj 2019: "Vi vill förändra på vår ort!"](#)

[6 maj 2019: Viktiga steg mot ett mer levande centrum](#)

21 mars 2019: Pussel av engagemang som ständigt ändrar form

21 mars 2019: Nu börjar Rannebergen-modellen ta form

22 februari 2019: Mataffär ska det bli – om de boende får bestämma!

14 februari 2019: Vi vill skapa tillit och samarbete

16 december 2018: De feriejobbar för att förbättra sitt område

23 oktober 2018: Många tankar under första kafékvällen

3 oktober 2018: Finnes: lokaler. Sökes: aktörer

10 september 2018: De boende i Rannebergen vill ha ett mer levande centrum

Innovationslabbet BIS – Boden i samverkan

Bakgrund

Aktörerna i Boden vill vara förberedda på de utmaningar som bostadssegregation kan orsaka. I dagsläget är inte segregation ett stort problem i Boden, men exempelvis på Bodenbo ser man tydliga tecken på kulturkrockar mellan dem som har bott länge i Boden och de nyanlända. Idén om att kraftsamla resurser och synkronisera processer mellan lokala aktörer kändes därför som ett viktigt steg.

Under hösten 2017 började Bodenbo söka inspiration från andra orter och fastnade för Portalens koncept för samverkan i Norrköping. Inspiration hämtades därifrån och aktörerna i Boden har, med Bodenbo i spetsen, startat en lokal samverkan. Samverkansparter är Svenska kyrkan, Röda Korset, Vuxenskolan och kommunen.

Samverkan, som heter BIS (Boden I Samverkan), har fokuserat på verksamheter kopplade till arbetsmarknadsfrågor, exempelvis stödinsatser för dem som söker jobb och även stöd till arbetsgivarsidan. BIS har en lokal att använda för verksamheten och samverkansparterna bidrar med olika resurser, såsom betalning av hyra, tid i form av anställda, volontärer och arrangemang av aktiviteter.

Behov

Som första steg kartlade aktörerna sina processer för att hitta möjligheter till synkronisering av olika insatser som redan gjordes, till exempel språkkaféer och andra aktiviteter för nyanlända. Detta för att undvika att alla gör samma sak eller försöker nå samma målgrupp. Ingen hade tidigare riktigt haft en helhetsbild av det som görs eller hur hela vägen till arbetslivet ser ut för den som är ny i Sverige. Detta ville man komma åt och effektivisera. Man vill skapa EN väg in i samhället och in på arbetsmarknaden.

Med tanke på den bristande kontakten mellan etablerade bodensare och dem som är nya i Boden har BIS-aktörerna upplevt att ett viktigt uppdrag för BIS är att satsa på att bygga broar mellan dessa grupper. Denna utmaning valdes som fokus för innovationslabbet.

Samverkansaktörer

Bostadsbolaget Bodenbo (samordnare), Röda Korset, Studieförbundet Vuxenskolan, Svenska kyrkan och Bodens kommun.

Mål

Utmaning: Det är svårt att få etablerade och icke-etablerade bodensare att mötas.

Fokusområde: Minskad långtidsarbetslöshet och ökad samhällsservice.

Mätbara mål:

1. BIS har etablerat minst 50 aktiva samarbetspartners. Mäts genom dokumentation.
2. 100 procent av de icke-etablerade som har fullföljt hela "labbtiden" har ökat sin framtidstro kopplat till sitt liv i Boden. Mäts genom intervjuer före och efter.
3. 80 procent av de icke-etablerade har fler kontakter än tidigare bland etablerade bodensare och vice versa. Mäts genom intervjuer före och efter.

Måluppfyllelse

1. **BIS har etablerat minst 50 aktiva samarbetspartners.**
→ JA. BIS har etablerat över 50 samarbetspartners under labbtiden. Enligt projektledarna har betydligt fler aktörer än så involverats och dessutom med stor bredd.
2. **100 procent av de icke-etablerade som fullföljt hela "labbtiden" har ökat sin framtidstro kopplat till sitt liv i Boden.**
→ JA. Alla de tio asylsökande som följts i projektet hade redan från början väldigt högt självförtroende och förhoppningar om att komma i arbete och/eller utbildning. Det skapar givetvis svårigheter när det gäller att uppnå målet om ökad framtidstro kring sitt liv i Boden. Men det har också visat sig att det har gått väldigt bra för deltagarna i BIS. Av de tio personer som har följts har alla utom en kommit i arbete eller börjat studera.
3. **80 procent av de icke-etablerade har fler kontakter än tidigare bland etablerade bodensare och vice versa (genom intervjuer före och efter).**
→ JA. Alla utom en (det vill säga åtta personer) av de icke-etablerade har fått ett arbete eller börjat studera. Huruvida etablerade bodensare har fått fler kontakter eller inte har vi inte kunnat mäta, eftersom det inte har gått att utveckla en bra metodik för att få kontakt med etablerade bodensare.

Fortsättningen – hur tar labbet erfarenheterna vidare?

En viktig lärdom som aktörerna bakom BIS tar med sig från projektet är framför allt vikten av att utgå från individens situation. Genom djupintervjuerna med personerna i början av projektet skapades en relation mellan BIS och deltagarna. Samma relationsskapande har varit avgörande även i kontakten med andra lokala samverkanspartner.

BIS framgångsfaktor är flexibiliteten. Den gör att verksamheten kan anpassas till både deltagarnas och de andra lokala aktörernas behov. En stor del av de etablerade samarbetena med lokalt närings- och föreningsliv kommer att bidra mycket till BIS verksamhet framöver. Dessa samarbeten kommer att skapa fler möten mellan de etablerade och icke-etablerade invånarna i Boden.

En annan lärdom – om än en mer organisatorisk sådan – som BIS tar med sig, är att det krävs tålamod att få ihop en fungerande samverkan mellan organisationer som går ihop för att driva någonting tillsammans. Men samtidigt som det har skapat en del frustration under resans gång, är nu alla överens om att det har varit värt det. Alla förstår nu vikten av att ha en gemensam målsättning som behöver upprepas med jämna mellanrum för att aktörerna inte ska falla tillbaka i gamla hjulspår och fortsätta ”som vanligt”.

En tredje lärdom som aktörerna uttrycker väldigt tydligt är insikten om att de allra flesta människor vill ha ett jobb att gå till, och att det är väldigt centralt i etableringsprocessen. Man kommer långt med att ha ett tydligt fokus på att skapa möten som i längden bidrar till matchningen på arbetsmarknaden.

Aktiviteter och dagboksinlägg

Som tidigare nämnts har Allmännyttans innovationslabb dokumenterats genom 176 bildsatta dagboksinlägg. Hela dagboken – med samtliga dagboksinlägg – återfinns digitalt här: <https://www.allmannyttan.se/innovationslabb/dagbok>

Nedan följer ett par dagboksinlägg från innovationslabbet i Boden, följt av en kronologisk lista med länkar till övriga inlägg från det labbet.

Svenskundervisning öppnar vägar vidare

2 APRIL 2019

I fredags var jag och Susanne Jauhiainen inbjudna på öppet hus i Sunderby folkhögskola. Syftet för vår del med besöket var att följa upp elever som tidigare deltagit i svenskundervisningen på BIS.

Det är Susanne, som är lärare i vår svenskundervisning här på BIS, som har etablerat samarbetet med folkhögskolan. Där har våra asylsökande elever möjlighet att fortsätta sina studier i svenska, samhällskunskap, engelska och matematik.

De studerar där tillsammans med andra svenskar, och eleverna själva beskrev detta som en mycket lyckad integration. Vi märkte också att de vuxit mycket som individer, och även tagit till sig en hel del av den svenska koden.

Folkhögskolan har statsbidrag för att kunna erbjuda studiemöjligheter för upp till fem procent asylsökande.

En av eleverna, som började läsa svenska på studieförbundet Vuxenskolan, gick sedan vidare till folkhögskolan – och därefter vidare till en studieplats som flygplanstekniker. Han gör nu sin sista termin på utbildningen.

Detta är ett av alla goda exempel man kan lyfta fram som en lyckad väg in i det svenska samhället. Tänk så viktigt det är att redan under asylprocessen få ta del av svenskundervisning för att sedan kunna finna nya egna vägar vidare.

Therése Hedlund
områdesutvecklare på Bodenbo

Mat är magi som förenar

5 SEPTEMBER 2019

I helgen anordnade BIS en internationell matmarknad i Folkets Hus lokaler mitt i centrala Boden. Detta i samband med det återkommande kulturella arrangemanget på stan som kallas för kulturnatta. Tio asylsökande elever från BIS lagade mat som var typisk från deras hemland, bland annat från Marocko, Iran, Syrien och Somalia.

Målet var satt till att sälja 100 portioner mat. Klockan 12.00 skulle portarna öppnas och försäljningen skulle pågå fram till klockan 16.00. Kön utanför dörren var ett faktum redan innan klockan hade slagit 12.00, vilket var jätteroligt. Och redan klockan 14.00 var maten slut! Då hade cirka 170 personer hunnit besöka oss.

Alla som kom tyckte att det var jättegod mat, och det kom fram önskemål att vi skulle ordna sådant här oftare. Gärna också om det kunde finnas möjlighet att köpa lunchlådor. En del frågade till och med efter recept på maten för att kunna laga hemma. Många sa att de tycker om den utländska maten och dess kryddor. Och att det är spännande att prova nya smaker.

Majoriteten av besökarna var svenskar, vilket gjorde oss alla extra glada. Eleverna som hade jobbat hårt fick mycket beröm för hur det var organiserat och för hur glada och positiva alla var.

Therése Hedlund
områdesutvecklare på Bodenbo

Länkar till samtliga dagboksinslägg om labbet i Boden

[27 januari 2020: Vi är alla bara människor – och vi behöver varandra](#)

[19 december 2019: Tillfälle att påverka en partiledare](#)

[15 november 2019: Förebilder vänder hopsjunkenheter till pondus](#)

[13 november 2019: När vi lyfter blicken ser vi allt som åstadkommit](#)

[25 oktober 2019: De ska inspirera andra att förverkliga sina drömmar](#)

[18 oktober 2019: Verkligheten lika viktig som siffror och staplar](#)

[18 oktober 2019: Projekt som BIS får mig att brinna för allmännyttan](#)

[11 oktober 2019: Integrationskör i behov av framtidsfinansiering](#)

[18 september 2019: Copy+paste är det som gäller!](#)

[5 september 2019: Mat är magi som förenar](#)

[22 augusti 2019: Integrationskör startar på BIS!](#)

[26 juni 2019: Mötesplatser, arktisk odling och matsvinnsmiddagar](#)

[25 juni 2019: Bäst med Sverige: allt är så välorganiserat](#)

[10 juni 2019: Nu undervisar Amri själv i datakunskap](#)

[20 maj 2019: Föreningsliv kan bidra till välmående, hälsa, gemenskap och tillhörighet](#)

[29 april 2019: Vilken resa vi gör!](#)

[8 april 2019: Uganda, Tanzania, Kongo och Sverige bakar tillsammans](#)

[2 april 2019: Svenskundervisning öppnar vägar vidare](#)

[28 februari 2019: Utbildning för analfabeter möter stort behov](#)

[29 januari 2019: Tillsammans hittar vi lösningarna](#)

[17 januari 2019: Socialtjänstens föräldracafé flyttar in](#)

[20 december 2018: Viktigast av allt: säkerhet, fred och att inte bli dödad](#)

[13 december 2018: Bron byggs från två håll](#)

[7 december 2018: Fika med konst på bordet](#)

[12 november 2018: Allmännyttiga familjen i samma båt ger ny vind i seglet](#)

[2 november 2018: Världskarta som förenar](#)

25 oktober 2018: Första stegen tagna – nu kör vi!

5 oktober 2018: Boden, Integration och Samverkan = BIS

27 augusti 2018: De banar väg för nya bodensare

26 augusti 2018: Mot innovationslabbet i Boden

Innovationslabbet i Lina Hage i Södertälje

Bakgrund

Telge Bostäder har erfarenhet av framgångsrika verksamheter inom området social hållbarhet, och har arbetat tillsammans med flera lokala aktörer kring olika insatser. I bostadsområdet Lina Hage finns även en lokal, tänkt att bli ett aktivt nav för olika typer av aktiviteter och verksamheter för lokala aktörer. Lina Hage finns med på polisens lista över särskilt utsatta områden.

De utmaningar man har haft hittills är kortsiktighet i tidigare projekt och att flera av insatserna varit helt beroende av Telge Bostäders engagemang. Om Telge Bostäder backar skulle verksamheterna försvinna. Det har även saknats ett arbetssätt som ger företaget trygghet i det man gör: Hur vet vi vad vi ska göra, med vem, på vilket sätt – och hur vet vi om vi lyckats?

Behov

Telge Bostäder vill arbeta med social hållbarhet i sina bostadsområden på ett långsiktigt och systematiskt sätt, ihop med andra aktörer och framför allt med hyresgästerna. Ett exempel på en lokal utmaning är den upplevda otryggheten, som har en tydlig koppling till en grupp ungdomar i området Lina Hage.

Genom en ungdomssatsning via organisationen Turning Tables har man i ett koncept, där man jobbar tillsammans med musik och film, lyckats fånga dessa ungdomar – men nu riskerar man att förlora den kontakten när satsningen tar slut. Dessa 11–15-åringar, som gärna attraheras av äldre kriminella ungdomar, befinner sig i riskzonen för att själva välja destruktiva spår i livet. Symptomen som bostadsbolaget ser är bland annat kopplade till störningar och otrygghet i området.

Samverkansaktörer

Bostadsbolaget Telge Bostäder (samordnare), Lämlandet, Lina kultur- och ekologiförening, Fornhöjden IF, ABF och den lokala Hyresgästföreningen.

Mål

Utmaning: Upplevd otrygghet med koppling till en grupp ungdomar (11–15 år), som attraheras av äldre kriminella ungdomar.

Fokusområde: Minskad brottslighet och höjda skolresultat.

Mätbara mål:

1. Den personliga tryggheten bland boende i området har ökat med 5 procent. Mäts genom nöjd kund-index (NKI) och/eller självskattning bland deltagarna.
2. Antal deltagare (11–15 åringar) i aktiviteterna i området/lokalen har ökat med 80 procent. Mäts genom dokumentation.
3. 80 procent av deltagarna upplever sig mer motiverade att gå i skolan. Mäts genom självskattning.

Måluppfyllelse

1. **Den personliga tryggheten bland boende i området har ökat med 5 procent.**
→ JA och NEJ. Tryggheten i NKI har ökat med 7 procent, men enligt projektenkäten har den minskat. Detta kan bero på vid vilka tidpunkter som mätningarna gjordes. En färsk händelse som väcker obehagskänslor kan exempelvis avspeglas i projektets enkätundersökning.
2. **Antal deltagare (11–15 åringar) i aktiviteterna i området/lokalen har ökat med 80 procent.**
→ JA. Antalet aktiviteter i lokalen har ökat kraftigt, vilket gör att uppskattningsvis fyra gånger så många unga deltar i aktiviteter nu jämfört med vid projektets start. Från cirka 10 ungdomar till 40–50 aktiva (dagligen).
3. **80 procent av deltagarna upplever sig mer motiverade att gå i skolan.**
→ JA. Andelen som känner sig motiverade i skolan ökar från 22 till 55 procent, vilket är en kraftig förbättring.

Fortsättningen – hur tar labbet erfarenheterna vidare?

Telge Bostäder har hittills haft en drivande roll i satsningarna i Lina Hage. Även Södertälje kommun har nu beslutat om kommande trygghetssatsningar i området. Telge Bostäder ökar också sitt engagemang i området och fortsätter med bland annat fysiska investeringar som bidrar till trivsel och trygghet.

Mötesplatsen kommer även fortsättningsvis att satsas på, men bostadsbolaget önskar hitta lösningar till partnerskap där flera större aktörer tillsammans kan bära ansvaret.

En viktig lärdom från tiden med innovationslabbet är enligt Telge Bostäders personal vikten av att hitta lösningar för belöning av ideella krafter. Civilsamhället gör stora insatser och har många gånger en avgörande roll i områdessatsningar, men man kan inte

räkna med att arbetet görs helt ideellt. Priset för den här typen av förebyggande arbete är litet jämfört med konsekvenserna om man väljer att inte prioritera lokal processledning och stöd för aktiviteter (som det i Lina Hages fall handlade om).

Aktiviteter och dagboksinslägg

Som tidigare nämnts har Allmännyttans innovationslabb dokumenterats genom 176 bilda satta dagboksinslägg. Hela dagboken – med samtliga dagboksinslägg – återfinns digitalt här: <https://www.allmannyttan.se/innovationslabb/dagbok/>

På de kommande sidorna följer några dagboksinslägg från innovationslabbet i Södertälje, följt av en kronologisk lista med länkar till övriga inslägg från det labbet.

En kort inspirationsfilm om innovationslabbet i Södertälje finns också tillgänglig på Sveriges Allmännyttas webbplats.

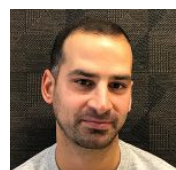
Hopp om minskad skadegörelse efter träff med bussbolag

21 FEBRUARI 2019

I tisdags anordnade vi en workshop där vi bjöd in ett bussföretag för att diskutera busschaufförernas problematik i Lina Hage. Målgruppen som vi bjöd in var ungdomar mellan 13 och 15 år. Under senare år har företaget fått sten på rutorna, fyrverkerier mot bussarna med mera.

Bussbolaget erbjöd sig att skjutsa alla ungdomar till ett inomhuscentrum för att gå på bio. Syftet med detta var att de ville få en bättre relation med ungdomarna i Lina Hage. Bolaget kommer till mötesplatsen även på fredag kväll för att träffa fler ungdomar.

Vi hoppas på att kunna ha bussbolaget med på fler aktiviteter som arrangeras i Lina Hage framöver! Vi tror att skadegörelsen minskar om ungdomarna får en personlig relation till busschaufförerna och en inblick i deras yrke.

Martin Kesenci
stadsdelsutvecklare på Telge Bostäder

De vill gärna jobba i sitt område

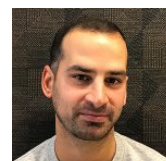
24 MAJ 2019

Under de senaste åren har det varit en hel del skadegörelse i Lina Hage, så därför samlade vi ungdomar i åldrarna 11–17 år från området för att diskutera lite närmare kring detta. Det som kom fram var att det inte bara är de ungdomar som bor i Lina Hage som vandaliserar. Det kommer också ungdomar från andra stadsdelar och förstör.

Ungdomarna – särskilt de som inte fått sommarjobb – efterfrågade också möjligheten att sysselsätta sig mera i sin egen stadsdel genom att sköta om saker, och få ett arvode för det. Exempelvis genom att sköta om parkytor, klippa gräs, städa i området och måla. Men arvodet behöver inte handla om pengar, de skulle nöja sig med att gå ut och äta eller gå på bio.

Många vill också jobba under andra skollov, och inte bara under sommaren. En bra idé tycker jag!

Det här ska vi undersöka vidare om vi skulle få ihop det på något sätt. Det finns säkert liknande upplägg i andra kommuner – det måste vi ta reda på!

Martin Kesenci
stadsdelsutvecklare på Telge Bostäder

Här finns plats för Lina Hages ungdomar

11 SEPTEMBER 2019

Sedan i vintras har mötesplatsen i Lina Hage haft öppet två kvällar i veckan för ungdomar under 16 år. Det finns ingen annan plats i stadsdelen för dem, och ungdomarna har önskat fler öppna kvällar – och nu har vi hittat en lösning för det. Numera har mötesplatsen öppet fem kvällar i veckan.

Lina kultur- och ekologiförening ansvarar för samordningen och bemanningen av mötesplatsen, med stöd från Telge Bostäder. Aktiviteterna planeras efter idéer och önskemål från ungdomarna – både dem som bor i stadsdelen och utanför. På programmet finns bland annat matlagning, bakning och sällskapsspel.

Det känns jättebra att kunna erbjuda möjligheter för ungdomarna att möta varandra, och även vuxna personer, kring bra aktiviteter.

Martin Kesenci
stadsdelsutvecklare på Telge Bostäder

Från vänster: Martin Kesenci, stadsdelsutvecklare på Telge Bostäder, och Amir Kiorkis, ideell ungdomsledare.

”Vi har lyckats rädda några från kriminalitet”

25 NOVEMBER 2019

Idag var vi i Lina Hage för att utvärdera labbet här och fundera tillsammans över vad som hänt det här året. Vad har gjorts? Vad har vi lärt oss? Vad kunde vi gjort bättre? Och har våra mål uppfyllts? är frågor som vi diskuterade med Martin Kesenci, stadsdelsutvecklare på Telge Bostäder.

Vi fick också träffa Amir Kiorkis, som är 19 år och aktiv i Lina kultur- och ekologiförening. Via föreningen hjälper han till som ideell ungdomsledare och jobbar regelbundet under vardagskvällar på mötesplatsen. Föreningen håller också i nattvandringar och hjälper till med odlingar och utemiljön i området.

– Vi vill vara bra förebilder för de unga här i Lina, säger Amir Kiorkis.

– Och vi vill också att de ska bli goda förebilder för sig själva, så att de kan hålla sig borta från kriminalitet. Jag är övertygad om att vi lyckats rädda några av ungdomarna genom vårt arbete här på mötesplatsen.

Amir menar att framgångsfaktorn är att de som arbetar med ungdomarna själva har vuxit upp i området och förstår hur det fungerar här. Då är det lättare att få ungdomarnas förtroende och kunna bygga goda relationer med dem, menar han.

– Jag vet flera som slutat upp med att hänga på vissa platser utomhus och hitta på bus nu när mötesplatsen har kunnat ha öppet varje kväll. Om vi stöter på dem när vi nattvandrar märker vi också att de skäms när de träffar oss. Det är ett tecken på att de vill ändra sig och att vi har deras förtroende.

En del av labbets utvärdering visar också att ungas framtidsstro ökat i Lina Hage jämfört med för ett år sedan. Så även om det finns otroligt mycket kvar att göra så åker jag hem ganska nöjd. Dessutom med en burk närodlat honung från Lina Hage som ungdomarna själva producerat. Det finns hopp för världen, i stort som smått, tänker jag.

Lena Liljendahl

boendeexpert på Sveriges Allmännytt

Länkar till samtliga dagboksinslägg om labbet i Södertälje

[22 januari 2020: Tack för allt stöd!](#)

[17 december 2019: Filminspelning med ungdomarna](#)

[25 november 2019: "Vi har lyckats rädda några från kriminalitet"](#)

[20 november 2019: Pingisturnering med många deltagare](#)

[10 november 2019: Lokala mötesplatser viktiga både för unga och vuxna](#)

[24 oktober 2019: Midsommarhonung, skogshonung och ljunghonung](#)

[7 oktober 2019: En egen kväll för tjejer](#)

[25 september 2019: Få det man vill ha – och ge något i gengäld](#)

[23 september 2019: Många ville prova padel](#)

[17 september 2019: Amigos från två orter](#)

[11 september 2019: Här finns plats för Lina Hages ungdomar](#)

[29 augusti 2019: Stor bredd på idéerna i allmännyttiga verkstaden](#)

[9 augusti 2019: Resultat för första året: 20 kilo honung](#)

[5 juli 2019: Sommar och fotboll](#)

[28 juni 2019: Barnen skapar en fantastisk värld](#)

[13 juni 2019: Konst och fotboll under sommaren i Lina Hage](#)

[24 maj 2019: De vill gärna jobba i sitt område](#)

[15 maj 2019: Vi delar med oss och får så mycket tillbaka](#)

26 april 2019: Nu surrar det i Lina Hage!

11 april 2019: Allmännyttig verkstad i Södertälje

11 april 2019: Bioskjuts med allvarligt budskap

3 april 2019: Fotoutställning kräver mer förarbete

1 april 2019: Husmöte viktig arena för planeringen

18 mars 2019: Snabba och positiva svar från förebilderna

7 mars 2019: Grymt kul att förebilder blir verklighet i Lina

25 februari 2019: Ungas förebilder blir fotoutställning

21 februari 2019: Hopp om minskad skadegörelse efter träff med bussföretag

4 februari 2019: En vanlig tisdagskväll

30 januari 2019: Lina Hages förebilder

24 januari 2019: Kloka tankar på kvällens Deep Talk

17 januari 2019: Södertälje möter Skarpnäck

10 januari 2019: Vänner och drömmar

19 december 2018: Unga hjälpte till med julmaten

6 december 2018: De ska lista sina förebilder

21 november 2018: Nästa steg: finna unga tankar om förebilder

13 november 2018: Till våren surrar de i Lina Hage

31 oktober 2018: Lina Hages ungdomar på plats

29 oktober 2018: Barnens och fåglarnas hem

15 oktober 2018: Lästräffar lockar barn och föräldrar

7 september 2018: Nya mötesplatsen i Lina invigs idag

Innovationslabbet i Portalen i Norrköping

Bakgrund

Portalen är en satsning som syftar till att få ut fler människor i egen försörjning. Verksamheten bedrivs i partnerskap mellan fem lokala aktörer på två platser i Norrköping – Hageby och Ringdansen. Sedan starten hösten 2011 har drygt 250 personer tagit sig från bidragsberoende till egen försörjning.

Portalens verksamhet tar sin utgångspunkt i den amerikanska utvecklingsteorin ABCD (Asset Based Community Development), där fokus flyttas från individernas problem och brister till deras kompetenser och förmågor och hur dessa kan nyttjas i syfte att skapa egen försörjning. Verksamheten utgår från de fyra hörnstenarna närhet, enkelhet, nätverk och ömsesidig nytta. I partnerskapet ingår – förutom Hyresbostäder i Norrköping – Svenska kyrkan, Norrköpings kommun, studieförbundet ABF och Marieborgs folkhögskola.

Behov

Den ständiga utmaning som Portalen möter är att arbetsgivarna (ofta mindre bolag) har svårt att hitta bra arbetskraft, samtidigt som det finns gott om människor som inte hittar arbete. Det är svårt att få till en bra matchning, vilket är en kritisk punkt i rekryteringsprocessen. Detta gäller framför allt de utrikesfödda kvinnorna, som Portalen haft svårt att matcha med arbetsmarknadens behov.

Samverkansaktörer

Hyresbostäder i Norrköping (samordnar), Svenska Kyrkan, Norrköpings kommun, studieförbundet ABF och Marieborgs folkhögskola.

Mål

Utmaning: Utlandsfödda arbetslösa kvinnor är långt ifrån arbetsmarknad och arbetsgivare.

Fokusområde: Minskad långtidsarbetslöshet bland utrikesfödda kvinnor.

Mätbara mål:

1. 80 procent av kvinnorna har genomfört två eller flera intervjuer under projekttiden för relevanta tjänster och fått feedback på intervjun från personer som har mandat att anställa dem. Mätt genom dokumentation.
2. 100 procent av de kvinnor som har fullföljt hela programmet har ökat sitt självförtroende kopplat till sin livssituation. Mätt genom intervju/enkät före och efter.
3. 80 procent av kvinnorna har fått nya personer från andra stadsdelar och grupper i sitt nätverk. Mätt genom intervju/enkät före och efter.

Måluppfyllelse

1. **80 procent av de totalt 22 kvinnorna har genomfört två eller flera intervjuer under projekttiden för relevanta tjänster och fått feedback på intervjun från personer som har mandat att anställa dem.**
→ JA. 10 personer har fått jobb, 3 personer har fått praktik, 1 person har börjat studera, 1 person har startat eget företag, 1 person har startat en förening och 6 personer planerar att starta ett kooperativt företag tillsammans.
2. **100 procent av de kvinnor som har fullföljt hela programmet har ökat sitt självförtroende kopplat till sin livssituation. Mätt genom intervju/enkät före och efter.**
→ JA. Dock gav de flesta höga betyg redan i uppstartsintervjuerna. Vi kan emellertid se att alla visar högre optimism inför framtiden, trots att den redan från början var hög.
3. **80 procent av kvinnorna har fått nya personer från andra stadsdelar och grupper i sitt nätverk. Mätt genom intervju/enkät före och efter.**
→ JA. Portalen har breddat kvinnornas kontaktnät. Många av dem berättar om nya kontakter och nära möten med människor de annars inte skulle mött.

Fortsättningen – hur tar labbet erfarenheterna vidare?

Enligt utvärderingen har tiden med innovationslabbet gett Portalens personal mycket kunskap om utrikesfödda kvinnors situation och särskilda behov kopplat till kontakten med arbetsmarknaden. Portalen har också fått nya samverkanspartner som alla är positiva till att fortsätta arbeta tillsammans med kvinnofrågan även i framtiden. Ett konkret verktyg har lanserats på Portalen (ett så kallat strukturerat utvecklingssamtal), vilket kommer till användning i större skala under 2020.

Portalen har även testat en ny roll: som arena för prova på-aktiviteter som efter provperioden kan drivas i andra lokaler hos Portalens samverkanspartner (som egentligen är bättre lämpade för att driva den typen av aktiviteter). Detta innebär en "win-win-situation" för alla parter.

Svenska med baby är ett typiskt sådant exempel, där Norrköpings stadsbibliotek tillsammans med volontärer har nått en helt ny målgrupp tack vare samarbetet med Portalen. De deltagande kvinnorna har för första gången hittat en arena där de känner sig trygga och kommer i kontakt med människor utanför sitt eget bostadsområde.

Aktiviteter och dagboksinslägg

Som tidigare nämnts har Allmännyttans innovationslabb dokumenterats genom 176 bilda satta dagboksinslägg. Hela dagboken – med samtliga dagboksinslägg – återfinns digitalt här: <https://www.allmannyttan.se/innovationslabb/dagbok/>

På de kommande sidorna följer några dagboksinslägg från innovationslabbet i Norrköping, följt av en kronologisk lista med länkar till övriga inslägg från det labbet.

En kort inspirationsfilm om innovationslabbet i Norrköping finns också tillgänglig på Sveriges Allmännyttas webbplats.

Entreprenörsdrömmar

9 APRIL 2019

Nästa steg i Portalens arbete med utrikes födda kvinnor togs idag när cirka 40 kvinnor, och några tappra män, samlades i Portalen i Ringdansen. Temat för dagens träff var entreprenörskap.

Som inspiratörer och "coacher" hade vi kvinnokooperativet Vivillalla från Örebro, Camilla Carlsson från Coompanion Östergötland samt Eva Jaldeland från Östsvenska Handelskammaren med lång erfarenhet av att driva eget företag. Efter korta presentationer fanns det gott om tid för samtal i mindre grupper där gästerna kunde ge sina bästa tips för de nyfikna och peppade deltagarna.

Det blev tydligt att det inte är brist på engagemang eller vilja som hindrar deltagarna att starta eget – framför allt är det viktigt att få rätt typ av stöd och uppmuntran längst vägen. Där kommer goda förebilder (som Vivillalla), praktiskt stöd (som Coompanion) samt nätverk (som Handelskammaren) in i bilden som framgångsfaktorer.

Flera av deltagarna hann redan under dagen anmäla sig till nästa möte med Coompanion för att börja konkretisera sina idéer på riktigt. När rätt personer samlas – det är då det händer.

Anna Kanervo

projektansvarig för Allmännyttans innovationslab

Tre träffar för mer kvinnokraft

9 MAJ 2019

Efter tre tematräffar med Portalens kvinnor har vi nu minst tre olika aktiviteter på gång – alla initierade av de deltagande kvinnorna själva.

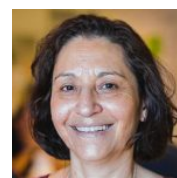
Den första träffen – med temat "entreprenörskap" – ledde till ett fortsatt spår för åtta kvinnor med Coompanion.

På den andra träffen – med temat "kvinnans roll i det svenska samhället" – uppstod behov av att fortsätta prata om kvinnans hälsa och makt över sin egen kropp. Detta kommer att genomföras i studiecirkelform med en före detta barnmorska som cirkelledare.

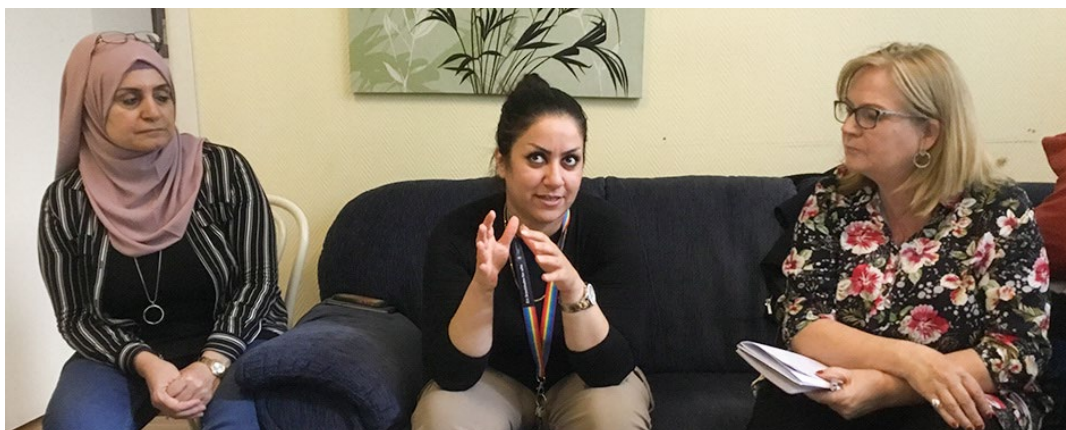
Och från den tredje träffen – med temat "nätverk" – blev gruppen inspirerad att fortsätta använda den sociala entreprenören Mary Juuselas metod "Lika Olika" som ett sätt att stärka självkänslan och öka medvetenheten om sina egna styrkor.

Den tredje träffen började med Mary Juuselas lunchföreläsning inför Portalens samverkanspartners. Totalt deltog 65 personer, däribland representanter från Norrköpings kommun, fotbollsklubben IFK Norrköping, Rotary och flera olika arbetsgivare.

– Det är med ett fyllt hjärta jag åker hem från dagen på Portalen. Att ha fått möjligheten att ge inspiration och verktyg för vidare framgång till de arbetssökande är en sann glädje. Vilka människor, vilka talanger! Nu hoppas jag att Norrköpings näringsliv förstår styrkan hos de inskrivna, sa Mary Juusela själv efter dagen på Portalen.

Natalia Bonilla
verksamhetsledare på Portalen

Stockholms stadsdelsmammor visar vägen

25 SEPTEMBER 2019

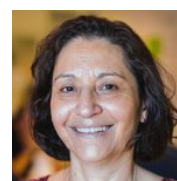
Stadsdelsmammor är ett koncept som ursprungligen kommer från Tyskland och Danmark, där kvinnor i bostadsområden utbildas till att agera som brobyggare för andra kvinnor som inte har naturliga kontakter inom det etablerade samhället. Stockholms stad blev inspirerad av detta och startade en liknande verksamhet 2017.

Vi var några aktörer från Norrköping och Portalen som gjorde ett studiebesök till Stockholm i fredags och kom hem med en bestämd plan: Det här ska vi testa även i Norrköping!

Nu pågår en intensiv planering för att få ihop en pilotutbildning som ska startas inom bara några veckor. Flera av kvinnorna som är med i innovationslabbsgruppen tycker att detta låter intressant och vill gärna vara med i pilotgruppen.

Vi är väldigt tacksamma för allt stöd och hjälp vi redan har fått och kommer att få från Stockholm när det gäller exempelvis upplägg och utbildningsmaterial. Så värdefullt att inte behöva hitta på allt själv, utan kunna ta del av lärdomar och även konkreta tips. Det är tack vare det som vi har en chans att komma igång med så kort framförhållning.

Fortsättning följer när alla pusselbitar är på plats.

Natalia Bonilla
verksamhetsledare på Portalen

Länkar till samtliga dagboksinslägg om labbet i Norrköping

[3 februari 2020: Alla har den kompetens som behövs för sin försörjning](#)

[13 december 2019: Labbens arbete speglas i kortfilmer](#)

[27 november 2019: Inspirerande framgångar – men även frustration](#)

[31 oktober 2019: På väg mot starta eget-inspiration i Borås](#)

[30 oktober 2019: Tyck inte synd om mig](#)

[7 oktober 2019: Tio minuter om livet och arbetslivet](#)

[25 september 2019: Stockholms stadsdelsmammor visar vägen](#)

[18 september 2019: Copy+paste är det som gäller!](#)

[11 september 2019: Hennes idé: verktyg för strukturerade samtal](#)

[13 augusti 2019: Kvinnostöd med dansk inspiration](#)

[24 maj 2019: Stöd från kvinnor till kvinnor](#)

[9 maj 2019: Tre träffar för mer kvinnokraft](#)

[9 april 2019: Entreprenörsdrömmar](#)

[28 mars 2019: En bild säger mer än tusen ord](#)

[6 mars 2019: Engagemang som nästan skapar frustration](#)

[1 mars 2019: Innovationslabbet i Norrköping fortsätter lyfta kvinnor](#)

[19 februari 2019: Studiestöd öppnade för föräldrastöd](#)

[31 januari 2019: Ett jobb är så mycket mer än pengar](#)

[13 december 2018: På Portalen är deltagarna en del av verksamheten](#)

[10 december 2018: Startskott för labbet i Norrköping](#)

[5 november 2018: Women power för egen försörjning](#)

[1 november 2018: Tillbakablickar och framtidstankar](#)

[22 oktober 2018: Statliga miljoner öppnar stora möjligheter](#)

[9 oktober 2018: Viktigt komma nära](#)

[27 september 2018: Mirjam ger kvinnor jobb](#)

[5 september 2018: Innovationslabben utvecklar det som fungerat](#)

[23 augusti 2018: Nu är Norrköpingslabbet igång](#)

Metoder, arbetssätt och verktyg

Dessa metoder, arbetssätt och verktyg har testats på våra fyra innovationslabbs under projekttiden. Vissa är allmänt kända metoder, som pågår även på andra orter i landet eller i andra länder – men som är nya för det specifika innovationslabbet. Andra metoder är helt nya koncept, som labben själva har tagit fram.

Övergripande mot bostadssegregation

Allmännyttig verkstad

Syfte:

- Att innovationslabbet i Lina Hage skulle få nya tips och idéer på hur man kan motverka kriminalitet bland unga
- Att nya kontakter skulle knytas mellan personer från hela landet som arbetar med dessa frågor

Sveriges Allmännytta har i samband med Allmännyttans innovationslabbs testat ett workshopkoncept som kallas Allmännyttig verkstad. Det gick ut på att deltagare under en dag samlades på ett av labben – i detta fall Lina Hage i Södertälje – kring den frågeställning som detta labb adresserar, nämligen *Hur förhindrar vi att unga dras in i kriminalitet?* Syftet var att dela erfarenheter, och med hjälp av kreativa metoder och en särskild designprocess hitta både nya och gamla lösningar på problemet.

Det kom personer från hela landet som arbetade på bostadsbolag, kommuner eller föreningar och kände igen sig i denna frågeställning. Dagen började med information och inspiration kring ämnet och vad som gjorts och fångats upp bland de unga i Lina Hage. Därefter blev det grupparbete, där visuella uttryck användes för att gestalta idéer och lösningar. Deltagarna fick med sig hem ett nytt nätverk med personer som arbetar med liknande frågor på andra platser i landet, och därtill tips och idéer på hur man kan lösa en komplex samhällsutmaning på olika sätt.

Läs mer i dagboksinslaget här: [Stor bredd på idéerna i allmännyttiga verkstaden](#) (länk)

Dagboksmetoden – Share stories

Syfte:

- Löpande dokumentera det som händer
- Kommuniera det som händer till omvärlden
- Skapa stolthet genom att synliggöra för de boende och andra inblandade allt som de åstadkommit
- Skapa engagemang bland de inblandade aktörerna – och locka in nya
- Avlasta projektledare

En gemensam digital dagbok är ett bra verktyg för dokumentation och marknadsföring av lokala utvecklingssatsningar. Det är sällan som stadsdelsutvecklingsprojekt har fler än en anställd person – och den personen har som huvuduppgift att mobilisera de boende och andra aktörer, föra samman alla inblandade, ta fram planer och strategier samt även se till att de genomförs, följs upp och utvärderas. Högt och lågt, operativt och strategiskt. Även kommunikation och rapportering av aktiviteterna ingår i projektledarens uppdrag. Det är ofta det sistnämnda som prioriteras bort när kalendern fylls av akuta saker som måste lösas här och nu.

Ett sätt att avlasta projektledare – och även skapa engagemang bland andra aktörer – är att dela kommunikations- och dokumentationsansvaret. Varje aktör och aktiv volontär får i uppgift att ta ett foto och skriva en kort text från de olika aktiviteter som de deltar i eller ansvarar för. Detta material tar projektledaren hand om och lägger ut på en gemensam webbplats som en liten nyhet.

Det är viktigt att lägga ribban så lågt att de inblandade inte känner en press av att texterna ska hålla en professionell journalistisk nivå. Det ska räcka med några korta rader som projektledaren kan komplettera och skriva ihop till en fungerande text. Det är även viktigt att ta fram enkla instruktioner. Saker att tänka på när man tar ett foto är exempelvis att be om godkännande för fotograferingen och att ta reda på namn och befattningar på de personer som syns på fotot.

Efter ett tag blir dagboken inte bara ett intressant nyhetsflöde utan även en loggbok över processen. Många detaljer som annars hade glömts bort finns då dokumenterade. Och ju fler personer som skriver inläggen, desto fler perspektiv kommer med. Detta är också ett sätt att engagera nya människor som kan bli intresserade av verksamheten och själva vilja bli en del av den.

Community Art

Syfte:

- Gestaltning av gemensamma behov genom konst
- En kreativ metod för de boende att uttrycka sina behov och idéer kring utveckling av sitt bostadsområde
- Skapa en känsla av gemenskap i ett bostadsområde genom gemensamt konstnärligt skapande

Metoden går ut på att de boende tillsammans skapar ett konstverk som, när det är färdigt, placeras på en lättillgänglig plats i bostadsområdet. Arbetet börjar med öppna och kreativa ”drop in-workshops” där deltagarna, som representerar olika boendegrupper, bidrar med sina idéer och underlag.

Efter ett antal workshops förädlas materialet till ett färdigt konstverk av en kunnig processledare, tillsammans med de deltagare som varit mest aktiva. Som en del av processen kan lokala evenemang nyttjas som arenor för skapandet. När konstverket är färdigt är det viktigt att fira det tillsammans genom att bjuda in alla boende i området till en invigningsfest.

Under de tillfällen då de boende deltar i processen uppmuntras de att berätta om sin relation till sitt bostadsområde. Dessa berättelser ger ofta en mer nyanserad bild av området – tack vare den kreativa atmosfären – än om samma fråga skulle ställts exempelvis vid ett bomöte. Detta i sin tur bidrar till att ”skapa ägarskap” för både konstverket och området. De boende lär också känna varandra på ett nytt sätt genom att höra varandras historier och berättelser.

Framgångsfaktorerna i processen är framför allt en professionell och erfaren processledare, som är kunnig både i den aktuella konstformen och duktig på att dela sin kunskap till både barn och vuxna. En annan viktig faktor är lättillgängligheten. De olika boendegrupperna ska kunna delta processen på olika sätt och vid flera tillfällen.

En tredje framgångsfaktor är att tydligt kommunicera resultatet. Konstverket ska kommuniceras till hela området och även utanför området, både under den skapande processen och när verket är färdigt. Detta skapar en stolthet bland de boende. Även andra idéer som eventuellt kommer upp under processen är viktiga att förvalta vidare. Det är inte ovanligt att personer med intresse för konst hittar varandra och bildar en grupp som vill fortsätta att arbeta med liknande projekt eller egen konst efter projektet.

Läs mer i dagboksinlägget här: [Rannebergen stärks av konst och sociala innovationer](#) (länk)

Integrationskör

Syfte:

- Skapa möten mellan etablerade och icke-etablerade boende
- Träna det svenska språket
- Bidra till bättre hälsa bland deltagarna

Att sjunga ihop har vetenskapligt bevisat sig ha hälsofrämjande effekter – både fysiologiska och sociala. Det är också ett bra sätt att lära sig ett nytt språk. Den perfekta kombinationen är därmed att kombinera körsång och integration – en kör där etablerade och icke-etablerade boende kan mötas och göra något meningsfullt och utvecklande ihop.

Ett gott exempel på detta är integrationskören The Rockin’ Pots från Östersund, som startades på en flyktinganläggning utanför Östersund 2014. Körsången gav direkta effekter på de boendes välmående, och när kören efter några år flyttades till centrala Östersund blev körens repetitioner ett fint möte mellan nya och gamla Östersundsbor. Kördeltagarna vittnar om flera positiva effekter, som förmedlade praktikplatser och jobb, bostadslösningar och – framför allt – vänskap. Förutom den trivsel och det välmående som kören sprider till sina deltagare har den även fått mycket positiv uppmärksamhet i både lokal- och riksmidia.

Bostadsbolagets roll i etablering och genomförande av en integrationskör kan vara att erbjuda en lokal för repetitioner, sponsra körledararvoden, marknadsföra kören till de boende och ge kören möjlighet att uppträda på företagets områdesaktiviteter.

Läs mer i dagboksinlägget här: [Integrationskör startar på BIS](#) (länk)

Fokus på mat

Syfte:

- Skapa möten mellan etablerade och icke-etablerade boende
- Träna svenska språket
- Sprida kunskap om hållbarhet

Mat är ofta ett gemensamt intresse för människor, som sträcker sig över språkliga och kulturella gränser. Det är därför ett bra sätt att få människor att träffas och samtala. Aktiviteterna kan se olika ut. Gemensam matlagning fungerar fint i en mindre grupp, som kanske träffas regelbundet och lagar mat från olika kulturer, och där tillfällena avslutas med en gemensam måltid. Deltagarna lär sig nya ord, bekantar sig med nya rätter med nya ingredienser och lär sig även om andras kulturer. Rollen som lärare kan växla inom gruppen mellan tillfällena, beroende på vilket land receptet kommer från.

Mat kan också användas som ett sätt att marknadsföra en verksamhet, exempelvis i samband med lokala kulturdagar eller andra större publikevenemang. I Boden, på BIS-verksamheten, samlades en grupp människor under en period och bakade ihop. När det var dags för den årliga matmarknaden i Boden lagade gruppen en större mängd mat och sålde på torget i centrala Boden. Maten blev slutsåld på bara ett par timmar. Detta väckte intresse och nyfikenhet för BIS, som då var en relativt ny verksamhet i Boden.

Man kan även arbeta mot matsvinn, vilket bidrar till kunskap om livsmedelsproduktion och hållbar konsumtion. Lokala mataffärer kan tillfrågas om de vill skänka skadade varor eller varor som inom kort passerar sina ”sista försäljningsdatum”.

Studieförbund kan vara bra samarbetspartner vid genomförandet av mataktiviteter. Matlagning kan exempelvis arrangeras i studiecirkelform.

Läs mer i dagboksintlägget här: [Mat är magi som förenar](#) (länk)

,

Minskad brottslighet

Ungdomscafé

Syfte:

- Arena för ungdomar att träffa varandra och få bra vuxna förebilder
- Stärka ungdomar i att driva frågor de själv tycker är viktiga

Till skillnad från ordinarie fritidsgårdsverksamhet har ungdomscaféer ett tydligt fokus på att erbjuda ungdomar en möjlighet att samtala om det som är viktigt för dem och även driva frågor vidare, tillsammans med andra unga och med stöd från vuxna. De vuxna som anordnar kaféerna leder samtal, skriver upp teman som ungdomarna lyfter fram samt hjälper dem att komma vidare med sina idéer.

I till exempel Rannebergen har kafékvällarna lett till att ungdomarna ska söka pengar för att arrangera utflykter och aktiviteter i området. De har även planer på en kväll med temat "Söka jobb", och då bjuda in en gäst som kan ge stöd till ungdomarna i jobbsökandet.

I Rannebergen drivs ungdomscaféet av två lokala föreningar, där många av medlemmarna är föräldrar. De var oroliga för sina ungdomar, som vistades i centrumet utan att ha något att göra. Ungdomscaféet har öppett två kvällar i veckan med olika aktiviteter på programmet, men med det underliggande syftet att stärka ungdomarnas förmåga att påverka sina egna liv.

Lär mer i dagboksinlägget här: [Ungdomarnas egen mötesplats är på gång](#) (länk)

Deep Talk

Syfte:

- Samla ungdomar för konstruktiva samtal om frågor som berör dem
- Öka förståelse och självinsikt
- Ge möjlighet för ungdomar att träna på argumentationsteknik

Deep Talk är en samtalsmetod som användes av konsulten Daniella Durmaz när hon anlätades av innovationslabbet i Lina Hage. Metoden beskrivs som ett öppet forum för människor att få tycka till och uttrycka sina tankar och åsikter. Den går bland annat ut på att färdiga påståenden presenteras för gruppens deltagare, som genom röstkort får uttrycka sin åsikt: ja, nej, pass eller något annat. Deltagarna brukar sedan få motivera sina val. När de tycker olika blir det ibland hetsiga diskussioner och samtalsledaren försöker då lyfta fram de olika åsikterna.

Syftet med Deep Talks är enligt Daniella Durmaz att samtala om frågor som berör de unga och att erbjuda en plattform för samtalsämnen och åsikter som kanske inte tillåts eller kan lyftas i andra forum, till exempel i skolan eller hemmet.

Deep Talk användes vid sex tisdagskvällar med ungdomar på mötesplatsen i Lina Hage. Under dessa tillfällen diskuterades till exempel synen på tjejer och killar, och frågor som om det är okej att skicka nakenbilder via appen snapchat togs upp. Stadsdelsutvecklaren

från Telge Bostäder blev förvånad över hur öppna och ärliga ungdomarna var och hur snabbt de tack vare denna samtalsmetod kom in på djupa värderingsfrågor. Han framhåller att kommunicera och argumentera för sin sak är något som går att öva och träna på – och kanske extra viktigt för ungdomar som växer upp i tuffare bostadsområden.

Läs mer i dagboksinlägget här: [Kloka tankar på kvällens Deep Talk](#) (länk)

Ökad samhällsservice

Mötesplats som katalysator

Syfte:

- Möjliggöra möten mellan de boende
- Arena för aktiviteter, samtal och utveckling av idéer
- Lokalt resurscenter

En fysisk mötesplats är en viktig resurs för att människor i ett bostadsområde ska ha möjlighet att lära känna varandra och prata om det som är aktuellt och gemensamt för området. Den möjliggör att grannar träffar varandra och att idéer utvecklas och genomförs. Mötesplatsen blir också en informationscentral och ett slags lokalt resurscenter, dit människor söker sig för att be om hjälp eller fråga om olika saker. De personer som bemannar mötesplatsen behöver inte kunna ge svar på alla frågor, men de kan guida människorna vidare till andra informationskällor.

Utformningen av en social mötesplats kan se väldigt olika ut. Den kan exempelvis vara ett bibliotek, ett kafé, en föreningslokal eller en medborgardriven möteslokal. Huvudmannen kan därmed vara kommun, ett företag eller från den ideella sektorn – eller kanske allra helst en kombination av dessa.

Det viktiga i upplägget och utformningen av en mötesplats är att det finns utrymme för både spontana möten, umgänge och planerade aktiviteter arrangerade av de boende eller föreningslivet – antingen helt utan kostnad eller till ett förmånligt pris. Storleken eller utrustningen på mötesplatsen är inte det mest avgörande, utan det viktiga är att mötesplatsen välkomnar alla boendegrupper. Mötesplatsen behöver inte inrymma alla planerade aktiviteter utan det räcker att den möjliggör att idéer föds och utvecklas. Aktiviteterna kan sedan arrangeras där de passar bäst – exempelvis i lekparken, skogen eller idrottshallen.

Ett tydligt partnerskap som står bakom satsningar som mötesplatser ger en mer stabil grund för verksamheten när den behöver förankras bland flera aktörer. Även finansieringen av mötesplatsen är lättare att få till stånd om flera aktörer går ihop och bidrar med olika resurser. Alla behöver inte finansiera lika mycket, och aktörerna kan även bidra med kunskap, bemanning eller aktiviteter. Det gör att fler känner ansvar och delaktighet. Ett skriftligt avtal som beskriver aktörernas åtaganden är viktigt att upprätta. Det är även centralt att ta fram en verksamhetsplan som innehåller syften och mål som alla aktörer kan stå bakom.

Erfarenheterna från innovationslabbet i Rannebergen visar att mötesplatsen i Rannebergens centrum blev en avgörande katalysator för en lång rad aktiviteter som arrangerades i hela området. I Rannebergen fanns inga andra naturliga platser där de boende kunde träffas. Ofta kom en hyresgäst till mötesplatsens öppna kafékvällar med en tanke eller idé, som hen presenterade till de andra som var på plats. Genom samtalet utvecklades idén till en konkret plan, som så småningom genomfördes i samverkan mellan flera boende, föreningar eller andra aktörer.

Öppna kafékvällar var den första aktivitet som startades i den tomma frisörsalong som Hyresgästföreningen fick ta hand om. En kväll i veckan välkomnades de boende för att fika och prata. En anställd projektledare sammanfattade kvällens diskussioner och kallade till nästa veckans kafékväll, som ofta fick ett samtalstema utifrån föregående veckas diskussioner. Projektledarens viktigaste uppgift var att uppmuntra initiativ och ge människor stöd att driva sina frågor på egen hand.

Som ett resultat har flera arbetsgrupper bildats, flera nya föreningar startats och över 100 aktiviteter arrangerats ett år efter att mötesplatsen öppnades.

Läs mer i dagboksinlägget här: [Stor stolthet över medborgardrivna mötesplatsen](#) (länk)

Samverkansavtal med föreningar

Syfte:

- Erbjuder möjlighet till boende att delta i meningsfulla fritidsaktiviteter och föreningsliv i sitt bostadsområde
- Utveckla områdets föreningsliv – ge ny kraft till befintliga föreningar och stöd till nya föreningar

I satsningar som syftar till att lyfta bostadsområden är det många som har målsättningen att skapa ett aktivt föreningsliv. Föreningarna är i sin tur ofta beroende av olika typer av bidrag för att kunna driva sina aktiviteter. I vissa bostadsområden är föreningslivet mycket begränsat, och då finns behov av att hitta personer som vill starta nya föreningar. Det kan också saknas kunskap om hur man driver en förening och hur man kan hitta hållbara lösningar för föreningens ekonomi.

I stället för att enbart sponsra föreningar kan man ta fram samverkansavtal, som förutom ekonomiskt bidrag i uppstartsfasen också ställer krav på att föreningen arbetar med sin egen utveckling.

I Rannebergen ingick det i avtalet att föreningarna skulle delta i en föreningskurs som arrangerades av studieförbundet ABF, med finansiering från det partnerskap som ansvarar för områdets utveckling. Under kursen fick föreningarna lära sig att söka medel, leda möten, marknadsföring och kommunikation, organisera lokala krafter samt leda ungdomsverksamhet. Förutom undervisning ingick personlig coachning för skrivande av bidragsansökningar i kursen. Det ekonomiska bidraget var tänkt att täcka föreningarnas kostnader kopplade till nya ungdomsaktiviteter i Rannebergen under en begränsad tid.

Det krävdes flera samtal med föreningarna för att de skulle förstå logiken och syftet med avtalen. En viktig skillnad från vanliga sponsringsavtal var det syfte som beskrevs tydligt i avtalet: Samverkan skulle bidra till att utveckla bostadsområdet genom att skapa ett hållbart föreningsliv med meningsfulla aktiviteter. Med detta stöd – som blev som en kick-off för föreningarna – var förhoppningen att de skulle bli mer självständiga.

Läs mer i dagbokinlägget här: [På kurs för levande föreningsliv](#) (länk)

Community organizing – lokal organisering och processledning

Syfte:

- Stötta människor i att hitta varandra och bli aktiva i sitt bostadsområde
- Organisera lokala resurser och krafter för att skapa förändringar tillsammans
- Förstärka den kollektiva förmågan i ett bostadsområde

Den engelska termen *community organizing* handlar om att stötta boende att hitta kraft till att bli aktiva i sin närmiljö och sitt bostadsområde. Ofta är det gemensamma utmaningar som ger en drivkraft för människor att samlas – ett gemensamt behov som man tillsammans vill arbeta för.

För att detta ska kunna ske, behövs det ofta en person som ser vilka möjligheter och resurser som finns, och som kopplar ihop de olika aktörerna och personerna för att de ska kunna jobba mot gemensamma mål. Denna roll kallas för lokal processledare, eller som på engelska "community organizer".

De uppgifter som en lokal processledare har är bland annat att lyssna, fånga upp frågor som är aktuella och berör människor, stötta dem att tänka strategiskt, stärka ledarskap så att personer kan driva sina frågor på egen hand samt koppla ihop personer och organisationer för att skapa större nytta och hållbara, positiva förändringar.

Som ett resultat av community organizing bildas ofta föreningar och andra samverkansgrupper, där de boende själva driver sina frågor och arrangerar aktiviteter. Community organizing handlar således inte om att fylla människors önskemål och göra saker åt dem, utan att stötta dem att hitta egna lösningar – så att de själva blir aktiva, drivande och ansvarstagande.

Ansvaret för community organizing ligger ofta hos civilsamhället, som ofta har goda möjligheter att vinna de boendes förtroende. Det är en viktig princip att community organizing bidrar till att de boende kan ställa krav på beslutsfattare. Däremot kan kommuner, privata aktörer och även bostadsbolag skapa förutsättningar för välfungerande och levande lokal organisering. De bästa resultaten nås i samverkan, där de olika aktörerna har enats om ett gemensamt mål och där alla bidrar med olika typer av resurser.

Läs mer i dagbokinlägget här: [Viktiga steg mot ett mer levande centrum](#) (länk)

Förbättrade skolresultat

Läslandet

Syfte:

- Öka bildning, språkinläring och integration
- Lustfyllt lärande för barn och familjer

Läslandet kallas de träffar där barn (cirka 3–11 år) och deras vuxna läser och gestaltar kända berättelser tillsammans, ofta med hjälp av improvisationsteater eller andra konstnärliga uttryck. Läslandet har funnits på mötesplatsen i Lina Hage en gång i veckan och har även ordnat sommaraktiviteter.

Verksamhetschefen Marlen Eskander och hennes kollega Berolin Deniz på Läsföräldrarinstitutet driver denna verksamhet, som är ett initiativ från Assyriska kvinnoföreningen i Södertälje. Syftet är att öka språkinläring, bildning och integration. Läslandet finns även på företags- och aktivitetshuset Hovsjö Hub och har fått flera priser och utmärkelser.

Läs mer i dagboksinlägget här: [Lästräffar lockar barn och föräldrar \(länk\)](#)

Lokal feriejobbsmodell – Unga områdesutvecklare

Syfte:

- Skapa engagemang bland ungdomar för sitt bostadsområde och för sin egen framtid
- Skapa möjlighet till ett första jobb för ungdomar
- Bidra till områdets utveckling genom projekt som ungdomarna väljer att driva
- Skapa relationer och ökad förståelse mellan ungdomar och områdets andra aktörer

I Rannebergen har man tagit fram en egen lokal modell för feriejobb. Syftet är att ungdomarnas insatser under anställningen ska bidra till utveckling av bostadsområdet. Ungdomarna har antingen själva fått välja ett tema som de tycker är viktigt eller fått ett uppdrag från arrangörerna. Ett sådant uppdrag kan exempelvis vara att ungdomarna ska planera och genomföra sommaraktiviteter för barn som bor i området.

Det viktiga är – oavsett om temat kommer från ungdomarna själva eller från en uppdragsgivare – att insatserna har en tydlig mottagare, som kan se en nytta av ungdomarnas engagemang.

Feriejobben går att genomföra både under sommarloven och som en kortare variant under höst-, sport- eller påsklov. Om feriejobben genomförs under de kortare loven kan några uppföljningsträffar under kvällstid vara ett bra komplement.

I upplägget ingår flera moduler:

1. Kunskapshöjande aktiviteter: Föreläsningar om ledarskap, påverkansmöjligheter och kanaler, studiebesök hos offentliga aktörer, inspirationsföreläsningar av personer som lyckats ta sig långt i livet samt projektplanering.
2. Planering av ett eget projekt.
3. Genomförande av ett eget projekt. En rekommendation är att ha en eller flera handledare som håller ihop den röda tråden och som finns tillgängliga för ungdomarna under hela feriejobbsperioden. Utöver handledarna kan andra aktörer medverka som uppdragsgivare eller genom föreläsningar och studiebesök.

De parter som har arrangerat feriejobben i Rannebergen har varit Hyresgästföreningen, Kooperativet Fjället (en lokal fritidsgård som drivs i föreningsform), Bostadsbolaget och Angereds stadsdelsförvaltning. Parterna har haft olika roller och resurser som de har bidragit med. Vissa har haft rollen som finansiärer, andra som operativt ansvariga under planeringen och genomförandet.

Läs mer i dagboksinslaget här: [Sommarjobbare arrangerar aktiviteter för barn och unga](#) (länk)

Minskad arbetslöshet

Förberedande kurs i språk och i arbetslivskunskap

Syfte:

- Ge lågutbildade kvinnor bättre chanser att komma in på lokala jobbspår
- Stödja kvinnor som andra aktörer i samhället har svårt att nå

Den åtta veckor långa kursen genomfördes med inspiration från ett koncept som heter ”stadsdelsmammorna”, där kvinnor med egen erfarenhet av utanförskap blir brobyggare mellan samhällets aktörer och andra kvinnor i liknande situation i stadsdelsmammornas bostadsområde.

På Portalen i Norrköping hade man erfarenhet av att samarbeta med arbetsförmedlingen och Norrköpings kommun i samband med så kallade lokala jobbspår, där man matchar personer som är långt från arbetsmarknaden med passande arbetstillfällen.

Den erfarenheten visade att flera av dem som blev matchade skulle behövt stärka sina språkkunskaper och förståelse för det svenska arbetslivet och samhället innan de började den korta utbildning som kommunen erbjöd deltagarna i jobbspåret.

Portalen beslutade därför, ihop med studieförbundet ABF, att skraddarsy en intensivkurs på åtta veckor (tre timmar om dagen, fem dagar i veckan) för kvinnor. Syftet var att ge stöd inför en eventuell matchning på jobbspår som kommunen och arbetsförmedlingen förberedde.

Stort fokus under kursen låg på det svenska språket samt på samtal kring arbetsliv och kvinnans roll i samhället. En dag i veckan handlade om datakunskap. Även flera studiebesök gjordes under kursen. En studiebesöksdestination var biblioteket, där flera av kvinnorna aldrig tidigare hade varit. Nu skaffade alla lånekort och fick bekanta sig med personalen, sortimentet och rutinerna kring utlåning.

Utvärderingen i slutet av kursen visade att kvinnorna uppskattade vissa saker mer än andra. Studiebesöken och möjligheten att använda svenska språket med svensktalande personer, och inte enbart i undervisningssammanhang, fick höga betyg. Således relativt enkla saker, men ändå mycket viktiga, eftersom många av kvinnorna inte hade naturliga kontakter med svenskar och det svenska språket i sin vardag.

De flesta av kvinnorna vill och kommer att fortsätta att delta, antingen i Portalens aktiviteter eller aktiviteter som arrangeras av andra aktörer – såsom ”Svenska med baby” på biblioteket. Flera av kvinnorna är även villiga att bli stadsdelsmammor i sin egen stadsdel, vilket Portalen har planer på att starta under 2020. Enligt självuppskattningar upplever deltagarna att de nu, tack vare de nya kontakterna och kunskaperna, har bättre chanser att få ett arbete i framtiden.

Läs mer i dagboksinlägget här: [Tyck inte synd om mig](#) (länk)

Livet i Sverige

Syfte:

- Skapa en trygg plattform för utrikesfödda kvinnor att samtala om livet i Sverige, lära sig det svenska språket och lära känna svenska kvinnor
- Ge möjlighet för svenska kvinnor att skapa relationer med utrikesfödda kvinnor som de annars inte har någon naturlig koppling till

När enbart kvinnor får delta i aktiviteter skapas ofta en kultur där de vågar prata om sådant som de upplever som svårt eller känsligt. I samarbete med Portalen har kvinnorörelsen Soroptimisterna tagit fram ett upplägg för utrikesfödda kvinnor med flera olika aktiviteter: matlagning, kunskap om hälsa, svenska studier och diskussioner om livet i Sverige.

Flera volontärer har haft hand om aktiviteterna, vilket har bidragit till att deltagarna har fått lära känna många svenska kvinnor, och vice versa. Matlagningstillfällena anordnades hemma hos en av Soroptimisternas medlemmar, vilket var första gången som de utrikesfödda kvinnorna hade fått möjlighet att besöka ett svenskt hem. Även en dietist och en läkare deltog vid vissa matlagningstillfällen, för att samtala om kvinnohälsa och kost.

De volontärer som ansvarade för aktiviteterna uttryckte i utvärderingen att de hade fått större förståelse för de kulturer som kvinnorna representerade. Flera av volontärerna berättade att de framför allt blivit medvetna om sin egen "svenskhet" och sina fördomar. Volontärerna beskrev att de hade fått en helt annan – mer respektfull och jämlik – uppfattning om de olika kulturerna.

De trodde även att möjligheten för kvinnorna att umgås enbart med andra kvinnor hade haft stor betydelse. Samtalen som grupperna hade under hösten utvecklades från försiktiga till mer förtroendefulla. Flera känsliga ämnen – såsom könsroller, barnuppfostran och hederskultur – togs upp av kvinnorna själva. Frågor som många säkerligen hade funderat över, men dittills inte haft möjlighet att prata om.

"Sommar för kvinnor"

Syfte:

- Matcha kvinnor med aktörer och aktiviteter inom kommunen
- Locka kvinnor som annars inte deltar i organiserade verksamheter
- Skapa relationer mellan kvinnor med olika bakgrund och underlätta deras första steg mot arbetsmarknaden

När de flesta andra verksamheter tog sommarpaus, satsade Portalen i Norrköping på aktiviteter riktade till enbart kvinnor. Detta visade sig vara ett bra sätt att skapa relationer med kvinnor som annars inte deltar i organiserade verksamheter. Portalen bjöd in flera aktörer i Norrköping till att arrangera aktiviteter i Portalens lokaler. Svenska med baby*, Husmorsgraffitti**, gemensamma utflykter ut i naturen, sommarevents i stadens centrum och stadsvandringar stod på programmet.

Områdets kvinnor var intresserade och det blev en ovanligt aktiv sommar för många av dem som aldrig tidigare hade deltagit i föreningsverksamhet eller tagit del av stadens utbud på sommaren.

När sommaren var över fortsatte aktörerna att bedriva sina aktiviteter i sina ordinarie lokaler centralt i Norrköping, och flera av kvinnorna följde med. De kände sig trygga med ledarna och visste vad verksamheterna handlade om. Några av kvinnorna började även hjälpa till ideellt för att driva aktiviteterna.

För Portalen resulterade denna satsning i att många nya kvinnliga deltagare började delta i Portalens ordinarie verksamhet när terminen startade i september. Steget kändes inte så stort efter sommaren.

En del av kvinnorna var också redan med i Portalens verksamhet sedan tidigare, och det här blev ett bra sätt att hålla kontakten med dem under sommarpausen. För dem som aldrig hade varit på Portalen blev det ett lättsamt och trevligt sätt att börja på. De blev inbjudna av sina grannar som redan var bekanta med Portalen.

Syftet med Sommar för kvinnor var att matcha kvinnor med aktörer och aktiviteter som Portalen själv inte kan driva, samt att ”locka ut” kvinnorna och visa dem vilka möjligheter som finns i samhället – och att de kan satsa på sin egen fritid, och så småningom även på sin egen etablering i samhället och arbetslivet. Det här blev ett viktigt första steg för många.

** Svenska med baby är en nationell organisation som bedriver verksamhet i många kommuner runt om i landet. Genom öppna föräldragrupper och gemensamma aktiviteter för nya och etablerade svenskar skapas mötesplatser där deltagarna får möjlighet att lära av varandras erfarenheter och bakgrunder, med barnen som den gemensamma nämnaren (läs mer nedan).*

*** Husmorsgraffitti är en konstform där kvinnor från olika delar av världen har textil som sitt gemensamma språk. Textilkonst skapas tillsammans av kvinnorna och placeras på allmänna platser, som ett sätt för kvinnor att öva hur de kan ta plats och uttrycka sina åsikter.*

Svenska med baby

Syfte:

- Skapa möten mellan etablerade och icke etablerade boende
- Underlätta för dem som inte har varit länge i Sverige att komma i kontakt med samhällets aktörer, såsom bibliotek och barnavårdscentraler
- Ett första steg mot etablering på arbetsmarknaden

Svenska med baby är en nationell organisation som bedriver verksamhet i många kommuner runt om i landet. Genom öppna föräldragrupper och gemensamma aktiviteter för nya och etablerade svenskar skapas mötesplatser där deltagarna får möjlighet att lära av varandras bakgrunder och erfarenheter, med barnen som den gemensamma nämnaren. Detta kan vara det första steget för många att komma i kontakt med svenska

föräldrar, och så småningom öka sin medvetenhet om vad som är möjligt för kvinnor i Sverige.

Innovationslabbet på Portalen i Norrköping startade Svenska med baby tillsammans med stadsbiblioteket i ett bostadsområde där det bor många familjer med svag kontakt med resten av samhället.

Efter att verksamheten hade pågått i mötesplatsen Portalen under sommaren flyttades den till stadsbiblioteket i centrala Norrköping, där Svenska med baby hade pågått tidigare. Två av deltagarna fortsatte som ideella gruppledare. Detta gjorde att även resten av gruppen ville följa med och fortsätta att delta i träffarna i en ny miljö, med många nya deltagare från andra delar av staden och med andra bakgrunder.

Organisationen Svenska med baby framhåller att upplägget, tack vare samarbetet, har varit väldigt framgångsrikt och lyckat. Enligt bibliotekspersonalen har de ideella ledarna gjort en imponerande utvecklingsresa.

Att gruppen till en början träffades i bostadsområdet skapade trygghet. Efter det var steget att fortsätta inte lika långt, trots att verksamheten flyttades till centrala delar av staden. På så sätt kan man alltså locka människor som sällan rör sig utanför sitt område att komma i kontakt med resten av staden.

Grupperna samarbetar nära med medarrangörer, som står för lokal och en stor del av de praktiska arbetsuppgifterna kring träffarna. Träffarna leds av ideella gruppledare, som även ansvarar för att planera innehållet. Bostadsföretag kan ta rollen som medarrangör genom att erbjuda lokaler och fika samt hjälpa till med marknadsföring.

Mer information finns på organisationen [Svenska med babys webbplats](#) (länk)

Företagsskola

Syfte:

- Ge kvinnor verktyg att analysera och utveckla sina affärsidéer och kunskaper om att driva egna företag
- Upplysa kvinnor om de olika alternativ som finns för att driva egen affärsverksamhet – antingen på egen hand eller tillsammans med andra i ett kooperativt företag

Att starta och driva egen affärsverksamhet kräver mycket kunskap, kontakter och mod. Människor som kommer till Sverige från andra länder har ofta erfarenhet av att vara egenföretagare. För att verksamheter ska kunna startas och drivas på ett framgångsrikt och korrekt sätt i Sverige behöver dock den erfarenheten kompletteras med mycket kunskap om de svenska förhållandena.

Viljan bland kvinnor att starta egna företag ledde till att Portalen i Norrköping, i samverkan med Coompanion Östergötland, tog fram ett eget koncept för en företagsskola. Deltagarna var lågutbildade, födda i utlandet, hade svaga språkkunskaper i svenska och liten eller ingen arbetslivserfarenhet från tiden de hade bott i Sverige.

Lika mycket som kursen skulle visa vilka möjligheter som finns skulle den belysa de utmaningar som entreprenörskap innebär. Kursen innehöll även samtalsteman kopplade till barnomsorg och hur man kan få ihop familjelivet med en arbetande mamma. Detta hade visat sig vara en av de saker som kvinnorna upplevde som hinder för sitt arbetsliv.

Andra teman på kursen var bland annat svenskt företagande, olika organisationsformer, marknadsföring, finansieringsvägar, fördelar med att starta företag tillsammans och utveckling av idéer till affärsplaner.

Första delen av kursen bestod av fem träffar och en studieresa. Flera av kvinnorna ville jobba inom textilbranschen, och därför styrdes studieresan till Borås där kvinnorna fick träffa flera företag och entreprenörer inom textilbranschen.

Efter den första kursdelen är planen att några av kvinnorna ska starta ett kooperativt företag tillsammans. Denna plan kommer att utarbetas under fortsättningskursen. Gruppen vill hitta en gemensam lösning, eftersom det har framkommit att det inte är så lätt att starta företag om man får försörjningsstöd, har språksvårigheter och inte så stor kunskap om det svenska samhället.

Trots detta startade en kvinna ett eget företag inom städbranschen redan medan den första delen av kursen pågick. En annan kvinna bildade en förening med syfte att arrangera hälsofrämjande aktiviteter för andra kvinnor.

Lärdomarna från kursen visar att det tar tid att skapa tillit och förståelse mellan den här målgruppen och det svenska företagssystemet. Mycket upprepning, nya förklaringsmodeller och aktivt lyssnande på deltagarnas behov blev viktiga framgångsfaktorer. En insikt som Coompanion fått efter kursen är att det kommer att behövas en välfungerande stödstruktur för kvinnor som planerar att starta ett företag tillsammans.

Läs mer i dagboksinlägget här: [På väg mot starta eget-inspiration i Borås](#) (länk)

Metod för strukturerat utvecklingssamtal

Syfte:

- Medvetandegöra deltagarna om sina mål och nulägen gällande arbetslivet, samt de resurser och aktiviteter de behöver för att nå målen
- Ett strukturerat samtalsstöd för mentorer och coacher som arbetar med att stötta människor att komma i egen försörjning eller etablera sig i Sverige

För personer som har flyttat till Sverige i vuxen ålder kan det svenska systemet upplevas som komplext. Framför allt för dem som har utbildning och arbetserfarenhet från hemlandet är det frustrerande att inte kunna styra och skynda på sin egen resa och behöva anpassa sig till de olika steg som är nödvändiga för att komma in på den svenska arbetsmarknaden.

På Portalen i Norrköping har personalen behov av att ha konstruktiva och effektiva samtal med deltagarna – samtal som först kartlägger deltagarens nuläge och därefter leder till konkret handling. Metoden *Strukturerat utvecklingssamtal* utarbetades på Portalen med hjälp av en volontär från kvinnorörelsen Soroptimisterna, som hade lång

erfarenhet av att hålla utvecklingssamtal. Grunden i metoden är en befintlig samtalsmodell som har anpassats till Portalens behov, där det centrala är att deltagarna ofta har ett annat ursprung än svenskt och att samtalet ska kunna användas mellan yrkesmentorerna och deras adepter.

Samtalet går ut på att använda visualiseringar som stöd. Även de som är svaga i svenska kan därmed uttrycka sig. Samtalet består av fem steg med olika teman. Bilderna utgör stommen för själva samtalet och växer fram under samtalets gång. Den önskvärda utvecklingen illustreras gemensamt och mynnar slutligen ut i en överenskommelse kring tidsatta mål och handlingsplaner. Planerna följs löpande upp av mentorn eller coachen. Samtalet tar cirka en timme, men kan även delas upp på flera kortare samtal.

Verktyget kan användas både av personer som genom sin profession coachar andra och av mentorer som på ideell basis stöttar andra människor på deras resa i Sverige.

Läs mer i dagboksinlägget här: [Hennes idé: verktyg för strukturerade samtal](#) (länk)

